

EINDRAPPORTAGE

Multifunctionele Accommodaties

Vastgesteld 3 april 2013

Voorwoord

Waarom is dit rapport van belang, wat is de toegevoegde waarde?

Onze commissie streeft naar rekenkameronderzoek dat een opbouwende functie heeft, die zich richt op de verbetering van de kaderstellende rol van de raad en - mede daardoor - een grotere transparantie en kwaliteit van het lokaal bestuur.

Op dit moment zijn een aantal mfa's gerealiseerd of is de uitvoering ter hand genomen. Gelijktijdig zijn er vele nieuwe ontwikkelingen die van invloed zijn op de mfa's en het gemeentelijk beleid. De toegevoegde waarde voor de raad zit in mogelijkheden om vanuit visie beter grip te krijgen op het gemeentelijk beleid in relatie tot mfa's en haar eigen mogelijkheden tot sturing.

Waarom is gekozen voor multifunctionele accommodaties (mfa's)?

Het belang van mfa's, waarin verschillende maatschappelijke voorzieningen zijn ondergebracht, is in een grote gemeente met meerdere kernen groot. Mfa's zijn noodzakelijk voor het realiseren van diverse programma-onderdelen uit het nieuwe raadsprogramma. Daarnaast worden er aanzienlijke budgetten beschikbaar gesteld voor de mfa's.

Voor wie is dit rapport bestemd?

Het is zowel bestemd voor de raad, het college, de organisatie en de betrokken mfa's. Het bevat namelijk een analyse van de kaderstelling ten aanzien van mfa's, van het gevoerde gemeentelijk beleid, en van de feitelijke praktijk. Het geeft aan hoe de gemeenteraad grip kan krijgen op en richting kan geven aan de mfa's. Wij menen dat wij middels dit rapport het inzicht van alle betrokkenen over deze materie vergroten. Het geeft voeding aan gesprekken, waarbij het van belang is dit af te stemmen met het kader van het kernenbeleid.

Hoe is het rapport tot stand gekomen?

Wij hebben ons bij de uitwerking van dit onderzoek met name verdiept in de kaderstelling. Het normenkader is opgesteld op basis van het door de raad vastgestelde beleid, wettelijke eisen en professionele inzichten. Wij wilden de raad vroegtijdig betrekken bij de totstandkoming van het normenkader. De RKC heeft een ontwerp normenkader opgesteld, dat besproken is met de commissie samenleving op 6 december 2012. Vervolgens hebben wij op basis van dit normenkader de praktijk onderzocht middels interviews en documentenstudie. Afsluitend zijn onze bevindingen, onze conclusies en aanbevelingen geformuleerd.

Onze dank gaat uit naar al degenen die ons bij dit onderzoek hebben bijgestaan: ambtenaren, bestuurders, vertegenwoordigers van de raad en verantwoordelijken bij mfa's die op open wijze hun ervaringen met ons hebben willen delen. Een bijzonder woord van dank gaat daarbij uit naar onze contactpersonen bij de gemeente voor dit onderzoek mevrouw S. Feenstra en de heer J. Hagedoorn.

De leden van de Rekenkamercommissie,

Henk Wokke (voorzitter)

Karin Cornet

Nelleke Domburg

Inhoudsopgave

Voorwoord	3
1. Conclusies en aanbevelingen	7
1.1 Conclusies	7
1.2 Aanbevelingen en toegevoegde waarde	10
1.3 Rangschikking aanbevelingen	14
2. Normenkader	15
2.1 Waarom een normenkader?	15
2.2 Totaal en individueel normenkader voor mfa's	15
2.3 Wet- en regelgevingsnormen	18
2.4 Gemeentelijke normen	18
2.5 Professionele inzichten	22
3. Ontwikkelingen in relatie tot mfa's	25
3.1 Landelijke ontwikkelingen	25
3.2 Regionale en provinciale ontwikkelingen	26
3.3 Gemeentelijke ontwikkelingen	27
4. Situatie mfa's gemeente Medemblik	28
4.1 Begripsvorming mfa's	28
4.2 Invulling totaal normenkader voor mfa's	28
4.3 Invulling normenkader individueel onderzochte mfa's	31
Bijlage 1. Verantwoording onderzoek	41
Bijlage 2. Documentatie en begrippenlijst	43
Bijlage 3. Interviews	46
Bijlage 4. Overzicht van kaders van belang voor mfa's	47
Bijlage 5. Financiële reserves en exploitaties van mfa's	51
Bijlage 6. Historische achtergronden van de mfa's	54
Bijlage 7. Overzicht vermeldingen mfa's	55
Bijlage 8. Bestuurlijk wederhoor	56
Bijlage 9. Nawoord naar aanleiding van bestuurlijk wederhoor	57

1. Conclusies en aanbevelingen

In dit hoofdstuk zijn eerst alle hoofdconclusies opgenomen. Daarna volgen de aanbevelingen die daarop gebaseerd zijn. Afsluitend zijn de aanbevelingen gerubriceerd gericht op de kaderstellende rol van de raad.

In de overige hoofdstukken vindt u een onderbouwing en toelichting. In de bijlagen vindt u details en achtergrondinformatie.

1.1 Conclusies

De RKC heeft tot doel de gemeenteraad in staat te stellen haar kaderstellende en controlerende taak beter uit te voeren. Deze conclusies treft u eerst aan. Daarnaast willen we positief kritisch bijdragen aan de transparantie van het gemeentelijk handelen en het verbeteren van de kwaliteit van het lokale bestuur. Deze conclusies volgen daarna.

Bij een goed ingevulde kaderstellende rol (het formuleren van de eerste W-vraag (wat willen we bereiken), wordt het voor college en ambtelijk apparaat makkelijker om invulling te geven aan de tweede W-vraag (wat gaan we daar voor doen). Deze opzet sluit aan bij de programmabegroting.

Kaderstellende en controlerende taak raad

a) Kaderstelling

De raad stelt kaders vast bij de kadernota en bij de begroting. Dat zijn algemene kaders. In het raadsprogramma zijn doelstellingen en gemeentelijke prestaties beschreven, die impliciet van toepassing zijn of betrekking kunnen hebben op mfa's. Er zijn geen prestatie-indicatoren benoemd. De raad heeft, voortkomend uit harmonisatie, kaders gesteld voor afzonderlijke beleidsterreinen. Er zijn nog geen evaluaties geweest van de voortgang of invulling van het raadsprogramma 2011-2014. Dit is onderdeel van de termijnagenda van de raad. De voormalige raden hebben vooral financiële kaders vastgesteld voor de afzonderlijke mfa's: het beschikbaar stellen van budgetten gerelateerd aan het programma van eisen (PvE). Het beleidskader voor welzijnsaccommodaties is alleen gericht op subsidies en onderhoud. Een totaal financieel kader en kaders voor totstandkoming van mfa's, beheer- en exploitatieafspraken en onderhouden van contact met betrokkenen ontbreken. In 2012 heeft de raad, middels een amendement, gevraagd om een sluitende exploitatie. De betekenis hiervan moet nog ingevuld worden (zie ook b).

Dit betekent dat het voor de raad niet mogelijk is om op eenvoudige en eenduidige wijze de evaluatie van de mfa's te beoordelen in relatie tot de kaderstelling.

b) Samenhang beleid en uitvoering

In het coalitieakkoord zijn veel ambities geformuleerd waarbij mfa's een rol kunnen spelen bij de invulling. Mfa's zijn dus belangrijk voor de gemeente. Het is van belang dat er samenhang is tussen visie en kaders (coalitieakkoord en raadsprogramma), organisatie en programmering (beleidsstukken) en uitvoering (beheer en exploitatie) van de mfa's. Op visieniveau is er te beperkt aandacht geschonken aan het betekenis geven aan begrippen zoals: toepassing profijtbeginsel, sluitende exploitatie en adequaat voorzieningenniveau. Op beleidsniveau is er vanuit harmonisatie en wordt er vanuit het raadsprogramma beleid geformuleerd: accommodatiebeleid, subsidiebeleid, kernenbeleid, welzijn, cultuur, huisvesting en sportbeleid. De samenhang van deze onderwerpen voor mfa's kan sterk verbeteren. Het realiseren van de bouw op basis van het met gebruikers afgestemde PvE heeft centraal gestaan. Omdat de uitgangspunten per PvE verschillen is de uitwerking ook verschillend bijvoorbeeld ten aanzien van duurzame energie. Op dit moment -begin 2013, 2 jaar na de fusie- zit er met name in de

uitvoering bij mfa's een discrepantie: de doelstellingen uit het raadsprogramma zijn niet meegenomen bij de doelstellingen van de mfa's. Er is geen specifiek beleid voor mfa's met SMART doelstellingen/meetbare prestatie-indicatoren, gericht op de doelen van het raadsprogramma.

Dit betekent dat de relatie tussen de operationele doelstellingen van een mfa en de tactische en strategische doelstellingen van de gemeente niet expliciet is. Dit is een randvoorwaarde voor het effectief en efficiënt bereiken van doelen.

c) Toekomstgericht en trends

Er zijn vele veranderingen (ontgroening, vergrijzing, krimp, culturele veranderingen, overdracht taken rijk) in de samenleving. Er is bij de totstandkoming van mfa's meer gekeken naar de behoeften op dat moment, dan naar de te verwachten toekomstige ontwikkelingen. Bij verschillende recent opgeleverde mfa's zijn de gevolgen hiervan nu zichtbaar: verscheidene bibliotheekvestigingen willen sluiten en bij peuterspeelzalen en scholen is sprake van teruglopende leerlingaantallen.

Dit betekent dat de anticipatie op de toekomst sterk kan verbeteren, een randvoorwaarde om een goede richting te bepalen en voldoende wendbaar te zijn.

d) Financiën en sluitende exploitatie

1. De waarde van mfa's voor het realiseren van gemeentelijke doelstellingen is aanzienlijk. Dat geldt ook voor het beslag op de gemeentelijke begroting: subsidies, huurbijdragen en kapitaal- en onderhoudslasten zijn daarin bepalend. Het voor de gemeente begroot exploitatiesaldo, inclusief kapitaallasten, ontvangen huur en betaalde exploitatiebijdragen en budgetsubsidies bedraagt:

a. De Bloesem	(2013)	€ 784.000
b. Mfa Zwaagdijk	(2013)	€ 256.000
c. De Schoof	(2013)	€ 211.000
d. De Dan	(verwacht in de toekomst)	€ 700.000
e. De Muiter	(2013)	<u>€ 263.000</u>

In totaal bedraagt het beslag op de reserves en exploitatie € 2.214.000

De lasten van de exploitaties zijn opgenomen onder de diverse programma's van de programmabegroting. Echter middels de programmabegroting is geen totaal inzicht te krijgen in de lasten van de mfa's. Hierdoor is voor de mfa's niet eenduidig een relatie te leggen tussen de volgende vragen:

- wat wil de gemeente bereiken?
- wat gaan we daarvoor doen?
- en wat mag het kosten?

Daarnaast zijn er nog kosten die ten laste van de verschillende eigenaren, anders dan de gemeente, komen. Dit valt buiten de afbakening van ons onderzoek.

2. Het profijtbeginsel, zoals genoemd in het coalitieakkoord, is niet uitgewerkt voor de mfa's. Het college wil naar een gezond beleid, waarbij zoveel mogelijk voorzieningen in stand worden gehouden.
3. De intentie van het college is dat het vraagstuk van een sluitende exploitatie wordt uitgewerkt, maar het is nog niet gebeurd. Bij de DAN is in het bedrijfsplan hier aandacht aan besteed. Echter deze is gericht op de sluitende exploitatie voor de beheerstichting en de pachter, en niet voor de gemeente. De gemeente draagt nog steeds de kapitaallasten en draagt middels een vaste subsidie bij. Besproken moet worden of dit in de kaderstelling bedoeld is met een sluitende exploitatie. (zie a)
4. Er is een relatie tussen de kosten van sommige investeringen en gemeentelijke beleidsdoelstellingen (zoals duurzaamheid) en de exploitatielasten (energienota). Er zijn geen duidelijke afspraken of afwegingskaders om te bepalen welke van dergelijke investeringen rendabel zijn en voor wiens rekening (eigenaar, beheerder, gebruiker) deze komen.

5. Er is geen specifiek overkoepelend (exploitatie)subsidiebeleid voor mfa's. Enerzijds bestaat het uit subsidies voor gebruikers en verenigingen en anderzijds uit bijdragen voor exploitanten en beheerders. Dit is maatwerk en stamt grotendeels uit vorige gemeenten.

Dit betekent dat er geen totaal eenduidig financieel kader voor mfa's is, zodat dit de basis kan zijn voor evaluatie op financieel niveau in relatie tot maatschappelijk effect.

Transparantie gemeentelijk handelen en kwaliteit van het lokale bestuur

e) Evaluaties van gebouwde mfa's

We hebben in de interviews vastgesteld, dat er na afronding van de bouw van mfa's geen evaluaties plaatsvinden, die zich richten op het voldoen aan kaders en doelstellingen (strategisch), aansturing (tactisch) en beheer (operationeel) van mfa's.

Door het betrekken van dezelfde projectleiders van mfa's bij de bouw van volgende mfa's zijn ervaringen impliciet meegenomen. Overigens is er een groot verloop van projectmedewerkers geweest. In onze interviews met college, organisatie en beheerders zijn meer expliciet leerpunten geformuleerd en geconstateerd. De besproken punten zijn in deze rapportage verwerkt.

f) Aanduiding mfa's

De aanduiding van en onderscheid tussen mfa's, dorpshuizen en culturele centra is gebaseerd op historie, ontstaanswijze en beheersvorm. Dorpshuizen zijn zelfstandige stichtingen en mfa's zijn opgezet vanuit besluitvorming van de gemeente. In beleidsdocumenten van de gemeente wordt de term mfa of mfc (multifunctioneel centrum) gebruikt, maar hiervan wordt nergens een duidelijke definitie of omschrijving gegeven. Het onderscheid tussen dorpshuizen en mfa's is niet duidelijk op grond van aanwezige voorzieningen. Verschillende voorzieningen en functies die in een mfa zijn gevestigd, zijn in de geraadpleegde documenten vooral terug te vinden onder het soort voorziening of functie (bv. bibliotheek, peuterspeelzaal of sportzaal) en niet onder de naam van het gebouw (zie bijlage 7).

g) Betrekken van inwoners, kernraden, gebruikers en exploitanten

Uit landelijke inzichten blijkt dat actieve burgerparticipatie van levensbelang is bij overheidsbesluiten en overheidsoptreden en bijdraagt aan beleidsverrijking. Dit geldt ook voor de visie en beleid als basis voor het gebruik, beheer en exploitatie van mfa's. Er is veel betrokkenheid gecreëerd met gebruikers, exploitanten en inwoners. Met de kernraden¹ is dit niet structureel gebeurd. Na de totstandkoming van mfa's trekt de gemeente Medemblik zich meer en meer terug. Een bepalende succesfactor van mfa's is het creëren en onderhouden van draagvlak bij inwoners. De gemeente is volgens de nota Kernbeleid 2.0 van plan de kernraden te ondersteunen bij het opstellen van de leefbaarheidsplannen. Het leefbaarheidsplan wordt dan een uitwerking van het kernbeleid en kan gekoppeld worden aan de visie op mfa's.

h) Het collectief van mfa's

1. Bij het realiseren van mfa's in de voormalige gemeenten was veelal een onduidelijke regie vanuit de gemeente door het ontbreken van een projectstructuur. Wij constateren bij het realiseren van de DAN in opzet een significante verbetering.
2. Uit het gemeentelijke beleidskader blijkt dat een goede geografische spreiding van mfa's de norm is. Wij veronderstellen dat hiermee bedoeld is een goede spreiding van voorzieningen ter bevordering van gemeentelijk beleid, gekoppeld aan goede bereikbaarheid voor de inwoners. Wij hebben geen aanwijzingen dat dit nu niet het

---

¹ Aansluitend bij het nieuwe Kernbeleid, wordt de term dorpsraden niet gebruikt in dit rapport. De term nieuwe term kernraad verwijst naar 13 dorpsraden en een stadsraad.

geval is. Ook de tarieven zijn vergelijkbaar, al is er geen gemeentelijk tarievenstelsel aanwezig.

3. In het welzijnsbeleid is geformuleerd dat maatschappelijke organisaties worden ondersteund bij veranderingen. Wij hebben dit in ons normenkader toegepast op de beheersstichtingen van mfa's. Zij worden nu beperkt ondersteund.

i) Individuele mfa's

Alle individuele mfa's worden in stand gehouden voor gemeentelijke doelstellingen. Zij zijn ontwikkeld op basis van een raadsbesluit en een PvE. Zij voldoen aan voorwaarden voor participatie en toegankelijkheid. Vooral door het historisch ontbreken van regie is er geen eenduidigheid in beheerconstructies bij de mfa's. Dit leidt tot verschil in uitwerking, zoals de omgang met vrijwilligers, investeringen in duurzaamheid, wijze van onderhoud en contactmomenten met de gemeente. Afstemming met verschillende mfa's is daardoor bewerkelijk.

De Bloesem: In een te laat stadium is de beheerconstructie tot stand gekomen. De exploitatiesubsidie is geen directe bijdrage aan de activiteiten. Er is veel potentie in het gebouw die nog niet wordt benut. Het onderhoud is duidelijk geregeld.

Mfa Zwaagdijk: Het ontbreekt aan ondersteuning van beheersstichting en vrijwilligers. De beheerconstructie en onderhoud zijn duidelijk geregeld en subsidies worden juist toegepast. De energiekosten zijn veel hoger dan op grond van de gepleegde investeringen verwacht mag worden.

De Schoof: Er is, behalve de subsidies, geen ondersteuning van vrijwilligers. De stichting had liever een andere beheerconstructie gehad; namelijk zelf als eigenaar verbouwen. Bij de nieuwbouw is binnen het budget geen ruimte voor investeringen in duurzame energie. Het contact op strategisch niveau of sturing vanuit de gemeente is gering.

De DAN: In opzet zijn in het beheers- en bedrijfsplan de zaken goed geregeld. De invulling van investeringen in duurzaamheid zijn niet gepland en zullen, gezien het vastzetten van het budget, uit het bestaande budget moeten komen. De gemeente wordt eigenaar van het gebouw en zal dit verhuren aan de Stichting Nibbik-Uit. In 2013 en 2014 zal moeten blijken of de DAN daadwerkelijk zal voldoen aan de gestelde normen.

1.2 Aanbevelingen en toegevoegde waarde

Kaderstellende en controlerende taak raad

a) Kaderstelling

Gebruik het normenkader in dit rapport, zowel op collectief als individueel niveau, voor het heroverwegen van de kaders van het beleid door de raad, zoals gepland in 2013. Onderzoek of deze kaders ook van toepassing kunnen zijn op het overig maatschappelijk vastgoed. Bepaal bij de nieuwe kaders wanneer de normen operationeel ingevuld moeten worden. De raad kan dan bij de evaluatie van de mfa's beoordelen hoe deze kaders worden ingevuld en in welk tempo. Geef deze kaders mee aan het college bij het bepalen van de SMART prestatie-indicatoren. Vraag om de relatie tussen de toegevoegde waarde van een mfa en het financieel beslag zichtbaar te maken (zie d). Betrek daarbij het betekenis geven in de praktijk van het begrip "sluitende exploitatie".

De toegevoegde waarde is:

- Er is een zichtbare vertaling van de strategische doelstellingen van het raadsprogramma naar operationele kaders voor mfa's.
- De besluitvorming rond mfa's wordt duidelijker voor de raad omdat bij het maken van keuzes rekening wordt gehouden met alle relevante beleidsterreinen.

- Bij keus voor maatwerk bij vragen en trajecten bij mfa's zal helder gemotiveerd moeten worden hoe dit zich verhoudt tot de kaders: dit maakt latere vergelijking mogelijk. Gelijke behandeling in verschillende kernen is beter gewaarborgd.
- De benoemde aspecten kunnen bij evaluatie worden gewogen, zodat de handelswijze van het college inzichtelijker wordt.

b) Samenhang beleid en uitvoering

Richt het beleidscyclisch proces, na een fase van harmonisatie van historische stukken, nu op de toekomst van het raadsprogramma en het coalitieakkoord. Maak de samenhang zichtbaar tussen het coalitieakkoord en de uitvoering van het raadsprogramma. Vraag als raad aan het college om explicitering van begrippen uit het coalitieakkoord en uitwerking in uitgangspunten voor de uitvoering. Een subjectief begrip zoals "een adequaat voorzieningenniveau" kan ook door een enquête of tevredenheidsonderzoek bij inwoners worden onderzocht. Breng samenhang aan tussen de verschillende beleidsstukken, en vertaal dit eenduidig naar een kader voor mfa's. Zorg dat dit kader het uitgangspunt voor toekomstige regie, beheer en exploitatie van mfa's, zoals een PvE een kader is geweest voor de bouw. Deze aanbevelingen kunnen meegenomen worden in de herijking van het onderhanden welzijnsbeleid. Vraag aan de gemeentelijke organisatie expliciet of dit duidelijk en werkbaar is en sturing geeft aan de regie op exploitatie en beheer van de mfa's.

De toegevoegde waarde is:

- De begrippen uit het coalitieakkoord en het raadsprogramma krijgen betekenis en kunnen dan ook zichtbaar worden in de uitvoering.
- Er is samenhang in beleidskaders zodat voordat de uitvoering plaatsvindt, zoals bij mfa's, de operationele normen afgestemd kunnen worden op het totale beleid.

c) Toekomstgericht en trends

Ontwikkel een visie op de veranderingen in de samenleving (met name de verwachtingen voor de eigen gemeente) en kijk kritisch naar de trends bij het bepalen van huidige en in de toekomst gewenste voorzieningenniveaus. Betrek hierbij het samenbrengen van voorzieningen in mfa's, in ander maatschappelijk vastgoed of op een digitale wijze. Werk demografische krimp- en groeiscenario's van leeftijdscategorieën uit in de effecten die zij hebben op scholen, peuterspeelzalen, kinderdagverblijven en buitenschoolse opvang, muziekscholen, uitvoering van WMO-gerelateerd beleid en de invulling van het verenigingsleven. Vraag de organisatie op basis van deze visie de opties tot flexibele herinrichting van mfa's te bepalen, zodat mutaties in het gebruik van de mfa's geen ongewenste (financiële) gevolgen hebben.

De toegevoegde waarde is:

- De gemeente heeft inzicht in vraag en aanbod naar maatschappelijk vastgoed en kan haar doelstellingen zo efficiënt mogelijk bereiken.
- Er wordt structureel gekeken naar de mogelijkheden om verschillende en meerdere voorzieningen onder te brengen in één accommodatie.
- De visie wordt ingebracht bij het opstellen van de leefbaarheidsplannen in kernen.

d) Financiën en sluitende exploitatie

Het uitgangspunt van het college is de begroting sluitend te maken op uitgaven in plaats van op inkomsten. Wij doen daarvoor de volgende aanbevelingen:

1. Geef periodiek een overzicht van de totale financiële uitgaven aan mfa's en koppel dit aan de gemeentelijke doelstellingen. Vanuit de kaderstelling kan er gekeken worden naar de houdbaarheid en omvang (dimensionering) van de gedane en toekomstige investeringen. Het is van belang juist te kijken naar het overkoepelende gemeentelijke belang op lange termijn van de investeringen.
2. Neem de exploitatiesubsidies voor mfa's op in het subsidiebeleid, zodat inzicht ontstaat in het totaal van deze subsidies. Onderzoek harmonisatie (De Bloesem,

Muiter, DAN) van de subsidievoorwaarden. Neem daarmee ontwikkelingen op subsidiegebied nadrukkelijk mee.

3. Operationaliseer het profijtbeginsel, waardoor de openbare voorzieningen zoveel mogelijk betaald worden door degenen die er profijt van hebben (Van Dale). Leg vast wat dit betekent voor de verschillende mfa's, de beheerstichtingen, de exploitanten, de gebruikers en de bezoekers:
  - a. Stel vast wat dit betekent voor de exploitatiesubsidies en het subsidiebeleid (bijvoorbeeld koppeling met bezoekers of inwoneraantallen)
  - b. Stel vast wat dit betekent voor de tarieven en vervolgens in hoeverre de tarieven vergelijkbaar zijn binnen de gemeente Medemblik (tarievenstelsel).
4. Zorg dat je regie (grip en zeggenschap) houdt op de mfa's, omdat dit in de toekomst effect heeft op de financiële exploitatie. Richt je op de bepalende factoren op de lange termijn van de exploitatie, zoals de eigendomsverhoudingen en het groot onderhoud. Betrek de uitkomsten van andere onderzoeken over maatschappelijk vastgoed daarbij, zoals over de teruggave van eigendom van sportaccommodaties.
5. Per 1 januari zijn er mogelijkheden voor para commerciële activiteiten in dorpshuizen. Dit geeft mogelijkheden om de exploitatie te verbeteren. Wij zien hier een dilemma met het alcoholmatigingsbeleid. Bespreek dit dilemma in de raad en college.

De toegevoegde waarde is:

- Sturing en harmonisatie van uitgaven voor mfa's door een eenduidig totaal inzicht.
- Duidelijkheid van belanghebbenden over ieders bijdrage in de financiën per mfa.
- Richting geven aan het vaststellen van tarieven en subsidies in de toekomst.

Transparantie gemeentelijk handelen en kwaliteit van het lokale bestuur

e) Evaluatie van gebouwde mfa's

Evalueer expliciet het bouwen van mfa's als een project. Betrek daarbij projectleiders en projectmedewerkers van de verschillende partijen. Richt de evaluatie op de belangrijkste punten zoals het bouwproces, projectstructuur en samenwerking, beheer en exploitatie. Neem deze evaluatie mee in de opzet van volgende projecten.

De toegevoegde waarde is:

- Ervaringen van eerdere projecten worden beter gedeeld en benut.
- Er wordt beter invulling geven aan projectmatig werken.

f) Aanduiding mfa's

Hanteer een duidelijke definitie van mfa: bijvoorbeeld een mfa is een gebouw waarin twee of meer maatschappelijke voorzieningen zijn samengebracht. Er is een vorm van samenwerking tussen meerdere partijen en er zijn zowel vaste als incidentele gebruikers. Ga na hoe dit is uitgewerkt voor het overige maatschappelijk vastgoed. Maak de bundeling van voorzieningen in de mfa's/maatschappelijk vastgoed inzichtelijk door een duidelijke presentatie van de mfa's/maatschappelijk vastgoed (bijvoorbeeld in de gemeentegids of via de website van de gemeente). Dat kan naast de bestaande zoekingen zoals sport, jeugd- en jongerenwerk en welzijn en maatschappij.

De toegevoegde waarde is:

- Door een duidelijk overzicht van de bundeling van voorzieningen en functies in de mfa's te maken en dit beschikbaar te stellen voor inwoners kunnen inwoners het integraal aanbod van mfa's meenemen in hun keuzes voor het gebruik maken van voorzieningen. Dit bevordert naar verwachting ook het gebruik van de mfa's.
- Het inzicht in maatschappelijk vastgoed verdiept zich doordat het gebruik in relatie gebracht wordt met de gemeentelijke doelstellingen.

g) Betrekken van inwoners, kernraden, gebruikers en exploitanten

Gebruik de visie op mfa's zoals genoemd onder punt c) bij het overleg met de kernraden. Onze suggestie is dat de portefeuillehouder kernenbeleid en de

beleidsmedewerker kernenbeleid, die op de hoogte zijn van de ontwikkelingen van de mfa's, actief uitdragen wat de gemeente met de mfa's wil bereiken. Betrek de kernraden bij de doelstellingen en de middelen van de mfa's, zodat de raad en het college hier adequaat over kunnen beslissen. Stel als regievoorwaarde bij het opstellen door kernraden van leefbaarheidsplannen, dat de totaal visie op mfa's wordt ingebracht bij het overleg met inwoners, exploitanten en beheerstichtingen van mfa's. Zet deze visie ook op de agenda van het overleg met exploitanten en beheerders zodat zij tijdig gezamenlijk kunnen nadenken over de toekomst van het gebouw in relatie tot het mogelijk wegvallen van gebruikers en het volledig benutten van functies.

De toegevoegde waarde is:

- De visie op de mfa's is een factor bij het opstellen van de leefbaarheidsplannen en is de basis voor activiteiten van exploitanten en beheerders.
- Kernraden worden betrokken bij mfa's en kunnen, als vertegenwoordigers van de kern, de belangen behartigen.
- In het leefbaarheidsplan wordt apart aandacht besteed aan de inzet van mfa's voor het realiseren van de doelstellingen.
- Thematische uitwisseling over mfa's tussen kernraden levert voor de gemeente input op bij het vormen van toekomstig beleid en het beheer van mfa's.

h) Het collectief van mfa's

1. Versterk de regie op mfa's door te blijven sturen op de rollen, taken en verantwoordelijkheden van inwoners, stichtingen en exploitanten, uitgaande van de betreffende samenwerkingsovereenkomsten en de visie op mfa's.
2. Laat risicomangement en juridische afdeling de samenwerkingsoverkomsten onderzoeken op mogelijke gevolgen voor de gemeente van bijvoorbeeld het terugkrijgen of juist afstoten van eigendom door de gemeente.
3. De suggestie om te komen tot een jaarlijks overleg met de mfa's vinden wij een goede zaak. Stuur in dit overleg op samenwerking tussen de verschillende beheerstichtingen, gericht op voordelen bij inkoop (bv. zonnepanelen), beheer (uitwisselen draaiboeken) en personele inzet. Kijk ook naar bredere inzet jeugd- en jongerenwerker (De Schoof).
4. Onderzoek of een overkoepelende beheerstichting voor alle mfa's (of zelfs ruimer voor het maatschappelijk vastgoed) bij kan dragen aan efficiency en programmadoelstellingen. Neem als voorbeeld de Westfriese overkoepelende organisatie voor sportvelden en zwembaden, of sluit daar bij aan.
5. Stimuleer de rol van beheerstichtingen en pachters om vrijwilligers te faciliteren bijvoorbeeld bij opleidingen en beheerstaken.
6. Pas de normen voor onderhoud in het accommodatiebeleid aan. Stuur zo meer op het overdragen van onderhoud.

De toegevoegde waarde is:

- Er wordt uitvoering gegeven aan het voornemen in het coalitieprogramma dat verantwoordelijkheden en taken - waar mogelijk - teruggelegd worden bij burgers, instellingen en bedrijven.
- Contractuele risico's worden vroegtijdig herkend, zodat hierop geanticipeerd kan worden.
- Mogelijkheden voor een efficiënte bedrijfsvoering van de mfa's worden uitgewisseld.
- Vrijwilligers worden optimaal ingezet zonder directe betrokkenheid van de gemeente.
- Sturing op onderhoud, samenwerking tussen beheerstichtingen en/of een overkoepelende stichting kan leiden tot terugbrengen van exploitatiebijdragen, duurzamer bouwen en invulling van vrijwilligersbeleid.

i) Individuele mfa's

De Bloesem. Geef aandacht aan de evaluatie van de jaarlijkse exploitatiebegroting en stimuleer de exploitant bij zijn intentie tot het terugbrengen van de exploitatiebijdrage.

Mfa Zwaagdijk. Het is belangrijk dat het gebouw maximaal benut wordt. Indien vergunningsbeperkingen niet zinvol zijn, is een betere exploitatie mogelijk. Mocht door terugloop van kinderen de psz gesloten worden, bespreek dan met de beheerstichting de mogelijkheden tot invulling gericht op opbrengsten.

De Schoof. Ga actief het gesprek aan met de Stichting Sociaal Cultureel Centrum De Schoof over de nieuwbouw en de mogelijkheden om dit gebouw duurzamer te exploiteren. In de nieuwe situatie zal een exploitatieplan gemaakt moeten worden door De Schoof. Kijk hierbij structureel naar het risico van de financiering van de hoofdactiviteiten van De Schoof: het jeugd- en ouderenwerk.

De DAN. De ondersteuning van vrijwilligers bij het voldoen aan (wettelijke) eisen op gebied van beheer, brandveiligheid, horeca etc. wordt als aandachtspunt gezien bij de afspraken met de stichting Nibbik-UIT. Let bij de uitwerking van het ontwerp op de invulling van duurzame energie, zeker gezien het vertrekpunt dat geen extra budget meer beschikbaar komt. Werk, zoals gepland, de subsidiebeschikking met daarbij geldende voorwaarden uit. Gebruik hierbij de in dit rapport gestelde normen en aanbevelingen. Betrek bij een latere evaluatie de mogelijkheid tot het verlagen van de jaarlijkse subsidie.

De toegevoegde waarde is:

- Structurele en betere benutting van de mfa's door structureel overleg door de portefeuillehouder kernenbeleid met individuele mfa's. Dit leidt tot oplossing van knelpunten, invulling van het kernenbeleid en regie door college en raad.

1.3 Rangschikking aanbevelingen

In deze paragraaf hebben we een rangschikking - hoog, midden en laag- van de aanbevelingen aangebracht met als uitgangspunt de kaderstelling te verbeteren.

Wij begrijpen dat een aantal zaken, zoals de aanduiding van mfa's, makkelijker te realiseren zijn dan financiën en sluitende exploitatie. We hebben een indicatie gegeven voor welk gemeentelijk orgaan de aanbeveling met name bedoeld is.

AANBEVELINGEN			Hoog	Midden	Laag
a)	Raad	Kaderstelling	X		
b)	College	Samenhang beleid en uitvoering	X		
c)	College/ Raad	Toekomstgericht en trends	X		
d)	College/ Organisatie	Financiën en sluitende exploitatie		X	
e)	Organisatie	Evaluatie van mfa's		X	
f)	Organisatie	Aanduiding mfa's			X
g)	College	Betrekken van kernraden			X
h)	Organisatie	Het collectief van mfa's		X	
i)	Organisatie	De individuele mfa's	X		

De uitvoering van acties op basis van deze aanbevelingen leidt tot het realiseren van het opgestelde normenkader zoals is opgenomen in paragraaf 2.2. Uiteindelijk moet de raad in afstemming met de organisatie haar prioriteiten en het tempo van realisatie vaststellen.

2. Normenkader

Dit hoofdstuk geeft in paragraaf 2.1 het belang van een normenkader aan. In paragraaf 2.2 hebben wij het normenkader voor mfa's uitgeschreven. In paragraaf 2.3, 2.4 en 2.5 is per bron een nadere toelichting opgenomen. In hoofdstuk 4 wordt dit kader gebruikt om op collectief en individueel niveau de mfa's te onderzoeken.

2.1 Waarom een normenkader?

De doel- en vraagstelling van het onderzoek zijn vertaald in een normenkader. Dit kader geldt als leidraad voor zowel de bestudering van de casuïstiek als ook bij de rapportage van de bevindingen. De grondgedachte voor het werken met een normenkader komt voort uit de toepassing van de dualistische rolverdeling tussen raad en college. Dit is o.a. uitgewerkt in het model van Government Governance door de Rekenkamer van Maastricht (2008), en vindt haar basis in de Handleiding Government Governance van het ministerie van Financiën (2000). Het is gericht op het scheppen van waarborgen om doelstellingen te bereiken. De definitie luidt:

Government Governance betreft het waarborgen van de onderlinge samenhang van de wijze van sturen, beheersen en toezicht houden van een organisatie, gericht op een efficiënte en effectieve realisatie van beleidsdoelstellingen, alsmede het daarover op een open wijze communiceren en verantwoording afleggen ten behoeve van belanghebbenden.

Om het inzicht en de invulling van de kaderstellende en controlerende rol van de raad bij de gemeentelijke verantwoordelijkheid voor mfa's te verbeteren is een normenkader gehanteerd. Het normenkader is gebaseerd op :

- Wet- en regelgeving rondom mfa's;
- Gemeentelijke normen uit raadsprogramma, programmabegroting en beleidsstukken;
- Professionele inzichten, zowel op gebied van kaderstelling als op gebied van mfa's.

De hierin opgestelde kaders, die een relatie hebben met mfa's, hebben wij beschreven.

Gezien ons klankbord-gesprek met de commissie samenleving, wordt in deze rapportage het volgende belang per norm voor de gemeente Medemblik gehanteerd:

Noodzakelijk:	de norm is de basis en wordt als minimaal noodzakelijk gezien
Wenselijk:	de norm is meer dan de basis en wordt bewust als groot belang gezien, al is invulling onzeker
Optimaal:	de norm is een ideaal en mogelijk realiseerbaar binnen de context van de gemeente Medemblik

2.2 Totaal en individueel normenkader voor mfa's

Als we alle uitgangspunten, beleidskaders, doelstellingen en aandachtspunten samenvoegen, rubriceren en beoordelen ontstaat het volgende beeld van het normenkader voor mfa's. Dit bestaat uit:

- 1) Een algemeen beleidskader, gericht op het collectief van mfa's;
- 2) Een normenkader, van toepassing op iedere individuele mfa.

In de tabellen bevat de tweede kolom een verwijzing naar de oorsprong van de norm:

A. Coalitieprogramma	D. Wmo-beleid	H. Onderwijs
B. Raadsprogramma	E. Kernenbeleid	I. Sport, kunst en cultuur
C. Accommodatiebeleid	F. Subsidiebeleid	J. Professionele inzichten
	G. Herziening welzijn	

Ad 1 het algemeen beleidskader

BELEIDSKADERNORMEN COLLECTIEF MFA'S			Noodzakelijk	Wenselijk	Optimaal
Normen vanuit de samenhang tussen strategisch, tactisch en operationeel niveau					
1	A,J	Er is sprake van een actueel beleidskader voor mfa's, dat is vastgesteld door de gemeenteraad.	X		
2	J	Het beleid bevat een visie op mfa's, mede in relatie tot aanverwante thema's zoals subsidies en kernen.	X		
3	J	Het beleid is duidelijk geformuleerd: <ul style="list-style-type: none"> Voor één uitleg vatbaar; Expliciet over verantwoordelijkheden, bevoegdheden, taken. 	X		
4	A,J	Beleidsdoelen zijn specifiek, meetbaar en – voor zover mogelijk – tijdgebonden geformuleerd	X		
5	J	Er zijn specifieke beleidsinstrumenten geformuleerd die moeten leiden tot het bereiken van deze doelen.		X	
6	B,J	In het beleidskader staat vermeld hoe en met welke frequentie het beleid geëvalueerd en vervolgens geactualiseerd dient te worden op basis van ervaringen uit de praktijk.	X		
Normen op operationeel niveau					
7	F,H,I	De regie ligt bij de gemeente (niet de uitvoering).		X	
8	C	De gemeente kent een goede geografische spreiding van mfa's.		X	
9	C	De tarieven van mfa's liggen binnen de gemeente op vergelijkbaar niveau.		X	
10	G	Mfa's of de beheerstichtingen worden ondersteund door de gemeente bij verandering.			X

Ad 2 het normenkader voor de individuele mfa's

NORMEN VOOR INDIVIDUELE MFA'S			Noodzakelijk	Wenselijk	Optimaal
1	A,B, C, D,H,I	Mfa's worden in stand gehouden voor gemeentelijke doelstellingen .	X		
2	A,B,J	Mfa's worden ontwikkeld op basis van een raadsbesluit en een PvE .	X		
3	C,D,I	Mfa's voldoen aan voorwaarden voor participatie en toegankelijkheid.	X		
4	C,F	De gemeente faciliteert de ondersteuning van vrijwilligers die een accommodatie beheren, om te kunnen voldoen aan diverse eisen.	X		
5	C,J	Beheersconstructie : wordt in een vroegtijdig stadium geregeld op basis van een afweging van mogelijkheden en is eenduidig (wel/ geen pachter, stichting/exploitant).	X		
6	C,F, H, I	Subsidies : <ul style="list-style-type: none"> • De subsidie (doel) is bestemd voor activiteiten en producten; • Het profijtbeginsel wordt toegepast; • Budgetsubsidie/activiteitensubsidie wordt juist toegepast; • Exploitatie en onderhoud zijn conform overeenkomsten; • Doelen, grondslagen en meetbare prestatieafspraken zijn vastgelegd. 	X		X
7	A,B, C	Onderhoud <ul style="list-style-type: none"> • Er is een meerjarenonderhoudsplan; • Er is duidelijkheid over verantwoordelijkheid voor onderhoud; • Er wordt aantoonbaar geïnvesteerd in duurzame energie. 	X X	X	
8	D,E,J	Samenwerking tijdens realisatie en exploitatie: <ul style="list-style-type: none"> • Kernraden betrekken; • Afstemming met beheerder/exploitant; • Geformaliseerde overlegstructuur gemeente/ gebruikers 	X	X	X
9	D,E,I	Draagvlak onder bewoners en gemeenschap.	X		
10	B,J	Financiën: actief kijken naar mogelijkheden om kosten te verminderen.	X		

Wij hebben dit normenkader opgesteld op basis van de bestudeerde documenten en een plenaire bespreking met de commissie samenleving op 6 december 2012.

2.3 Wet- en regelgevingsnormen

Er is landelijke wetgeving, zoals op het gebied van onderwijs, volksgezondheid, welzijn en sport, die relevant is voor de beleidsterreinen van de gemeente (zie wetten.overheid.nl). De wetten bevatten soms bepalingen die betrekking hebben op het onderbrengen van voorzieningen in een gebouw. Als er ook gemeentelijke regelgeving is op een bepaald beleidsterrein, is dit weer afgeleid van deze wetgeving (zie 2.4). Een gemeente is vrij te bepalen of ze verschillende voorzieningen die zij haar inwoners moet of wil bieden onderbrengt in één gezamenlijke of in meerdere afzonderlijke accommodaties. Een specifiek voorbeeld in de wet, dat relevant is voor onderwijs in combinatie met mfa's staat hieronder.

In de Wet op het Primair Onderwijs (WPO) en in de Wet op het Voortgezet Onderwijs (WVO) staat dat gemeenten moeten voorzien in de huisvesting van de op het grondgebied van de gemeente gelegen scholen. In de wet staat aangegeven wat onder voorzieningen in de huisvesting wordt begrepen en hoe bekostiging vastgesteld moet worden. De WPO (art.107 en 108) en de WVO (art. 76r. en 76s.) bieden de mogelijkheid om, op tijden dat er ruimte beschikbaar is binnen bestaande scholen, deze ruimten voor andere doeleinden te gebruiken: bijvoorbeeld voor ander onderwijs of voor culturele, maatschappelijke of recreatieve activiteiten. Er zijn dus mogelijkheden voor multifunctioneel gebruik. (www.st-ab.nl/wetten)

De WPO en WVO bevatten ook richtlijnen voor de bouw van scholen. Daarnaast is er ook regelgeving op het gebied van bouwen, veiligheid, ARBO, etc., waaraan bij nieuwbouw voldaan moet worden. Dit is van belang bij het opstellen van het PvE voor mfa's en hoort te worden meegenomen in gemeentelijke (beoordelings-)procedures. Omdat deze regelgeving niet van belang is voor de kernvragen van dit onderzoek, gaan wij er niet dieper op in, maar concentreren ons op het gemeentelijke beleid.

2.4 Gemeentelijke normen

De gemeente heeft zelf beleid ontwikkeld op een aantal terreinen die raken aan mfa's. Uitgangspunt van het beleid is het raadsprogramma 2011-2014, het coalitieprogramma en de invulling daarvan in de begroting 2013 en de meerjarenraming 2014-2016. Ook is er een specifiek harmonisatiebesluit accommodaties van 1 januari 2011. Daarnaast heeft de gemeente verschillende beleidskaders op het gebied van o.a. sport, kunst en cultuur, WMO, subsidies, en kernenbeleid. Op dit moment is de organisatie bezig een aantal beleidsnota's om te vormen tot een integraal welzijnsbeleid.

Coalitie- en raadsprogramma en programmabegroting

Uitgangspunt van de coalitie is dat de gemeente niet meer automatisch taken en verantwoordelijkheden oppakt, maar deze waar mogelijk teruglegt bij burgers, instellingen en bedrijven. Ook is aangegeven dat onze samenleving zo gevarieerd en complex is dat niet elke oplossing voor iedereen hetzelfde is. De vraag die daarbij opkomt is welke uitgangspunten/kaders van belang zijn bij de uitvoering van dit maatwerk? Daarnaast zijn in het coalitieprogramma uitspraken gedaan die (mogelijk) van toepassing zijn op mfa's (zie bijlage 4). In onderstaande tabel zijn per programma de doelen genoemd, die gerealiseerd (kunnen) worden door de inzet van mfa's.

Maatschappelijk effect per programma	Doelen die gerealiseerd kunnen worden door inzet van of binnen een mfa
<u>Programma 1</u> Burger en Bestuur	Goede relatie gemeentebestuur en lokale gemeenschap. Opstellen kernenbeleid. In stand houden bestaande dorpshuizen.
<u>Programma 5</u> Onderwijs	Stimuleren vorming brede scholen. Faciliteren van kinderopvang.
<u>Programma 6</u> Cultuur en recreatie	Stimuleren mogelijkheden voor theater en kunst. Tentoonstellen van cultuurschatten. Ontwikkelen bibliotheekbeleid.
<u>Programma 7</u> Sociale voorzieningen en maatschappelijke zorg	Subsidies koppelen aan meetbare prestatie-afspraken. Stimuleren van sportbeoefening, kunst en cultuur. Multifunctionele rol voor CJG, voorzieningen op één locatie.
<u>Programma 10.</u> Algemene dekkingsmiddelen en financiering	Dekkende begroting rekening houdend met economische ontwikkelingen en rijksbeleid.

Mfa's kunnen dus een rol spelen bij de realisatie van programmadoelen. Van belang is dan duidelijkheid te krijgen in hoeverre en op welke wijze mfa's bijdragen aan de verschillende programma's. In hoofdstuk 4 is dit uitgewerkt.

In de verschillende programma's en in de paragraaf kapitaalgoederen zijn met name onder de kop "Wat gaan we doen" aspecten genoemd die we kunnen opvatten/rangschikken als normen (zie bijlage 4).

De programma's uit het raadsprogramma en de begroting raken aan verschillende beleidsterreinen. Sommige beleidsterreinen zijn voor meerdere programma's relevant. De relatie tussen de relevante programma's en de beleidsterreinen is in het volgende overzicht samengevat.

Programma	Accommodatiebeleid	WMO	Kernen	Subsidie	Welzijnsbeleid	Onderwijs-huisvesting	Sport, kunst, cultuur
1. Burger en Bestuur	Ja, instandhouding dorpshuizen	Ja, prestatieveld 1	Ja	Ja, leefbaarheid	Ja, leefbaarheid	Nee	Nee
5. Onderwijs	Niet expliciet	Nee	Nee	Nee	Beperkt	Ja	Nee
6. Cultuur en recreatie (inclusief sport)	Ja, beleidskaders subsidie/ onderhoud	Zeer beperkt	Nee	Ja	Ja, bibliotheken zwembaden sportaccommodaties.	Nee	Ja
7. Sociale voorzieningen en maatschappelijke zorg	Ja, focus op sporthallen en gymzalen	Ja, vele prestatievelden	Ja	Ja, diverse beleids-terreinen	Ja	Nee	Nee
10. Algemene dekkingsmiddelen en financiering	Ja, gezien aandacht subsidie	Ja, bezuinigingskaders	Beperkt tot middelen	Ja, subsidie-plafonds	Ja, welzijns-budgetten	Ja	Ja, via subsidies

In de verschillende beleidsstukken zijn ook onderlinge relaties genoemd. Bijvoorbeeld: in het accommodatiebeleid is beschreven dat er accommodaties zijn voor activiteiten die vallen binnen de WMO; in het kernenbeleid is bepaald dat kernraden betrokken worden bij WMO en herijken welzijnsbeleid. De verschillende beleidsterreinen worden hierna beschreven vanuit hun relatie met mfa's.

Accommodatiebeleid

In het accommodatiebeleid van 1 januari 2011 zijn verwoord de visie, de uitgangspunten en de huidige situatie rondom het accommodatiebeleid. Van vijf categorieën accommodaties worden de specifieke beleidskaders (subsidies, onderhoud, structuur) en de huidige situatie aangegeven. De uitgangspunten en beleidskaders voor de mfa's en culturele centra zijn in bijlage 4 opgenomen.

WMO-beleid

Het actuele beleid van de gemeente op het gebied van de Wet maatschappelijke ondersteuning (WMO) is vastgelegd in de WMO Visie 2012-2014. Dit document geeft een visie en speerpunten aan voor de negen prestatievelden die in de wet worden onderscheiden. Gedetailleerde uitwerking hiervan vindt plaats in andere documenten, zoals bv. herijking welzijn, beleidsregels subsidie en jaarplannen.

In de WMO Visie zijn 6 kaders geformuleerd, waarvan een aantal direct gekoppeld kunnen worden aan de ontwikkeling van mfa's. Voor drie van de prestatievelden kunnen de geformuleerde doelstellingen worden gezien als kaders bij de ontwikkeling en het beheer van mfa's. Dit betreft:

- Prestatieveld 1: leefbaarheid en sociale samenhang. Leefbaarheid is hier omschreven als: het wonen in een prettige en veilige omgeving, met de mogelijkheid om (thuis of in de buurt) gebruik te kunnen maken van (eenvoudige) zorg-, welzijns- en gemaksdiensten.
- Prestatieveld 3: informatie, advies en cliëntenondersteuning.
- Prestatieveld 5: bevorderen maatschappelijke deelname.

De kaders uit het WMO-beleid van belang voor mfa's zijn weergegeven in bijlage 4.

Kernenbeleid

In de nota Kernenbeleid 2.0 is als hoofddoel geformuleerd een effectieve samenwerking tussen dorpen, stad en de gemeente, die naar tevredenheid van alle partijen wordt vormgegeven. Daarnaast is het kernenbeleid een middel om de diverse activiteiten op gebied van leefbaarheid vorm te geven. Hier ligt het raakvlak met de mfa's; ook zij dragen bij aan de leefbaarheid van de kernen. In de nota Kernenbeleid 2.0, die op 22 november 2012 is besproken in de raad, is de doelstelling opgenomen dat alle kernraden in de gemeente een leefbaarheidsplan opstellen. In het kernenbeleid zijn er geen expliciete kaders gesteld die van toepassing zijn op de mfa's in deze kernen. De aandachtspunten en doelstellingen van het kernenbeleid kunnen als kader gelden voor de omgang met mfa's (zie bijlage 4).

Het college zal aan de raad, in de vergadering van 31 januari, de nota Kernenbeleid 2.0 voorleggen. Hierin is het besluit opgenomen om het budget uit het Kernenfonds welke, in een jaar niet geheel is besteed, te storten in de Reserve kernenbeleid.

Subsidiebeleid

In het raadsbesluit van 3 januari 2011 is de Kadernota subsidiebeleid gemeente Medemblik vastgesteld. Dit als uitvloeisel van de harmonisatie van de fusie. De raad stelt hierbij de beleidskaders voor het subsidiebeleid, de Algemene Subsidieverordening en het jaarlijkse subsidieplafond vast. Het college stelt de beleidsregels (grondslagen voor subsidies) als het jaarlijkse subsidieprogramma (verdeling over organisaties) vast. De kaders voor de subsidiebeleid zijn ook opgenomen in bijlage 4.

Herziening welzijnsbeleid

De kaderstellende nota van augustus 2012 gaat in op de aanleiding voor de herijking van het welzijnsbeleid, het bestuurlijk proces, het relevante beleid (WMO, subsidies, kernenbeleid en lokaal gezondheidsbeleid), de opvattingen en ideeën hierover en uiteindelijk de kaderstelling (zie bijlage 4).

Onderwijs

De gemeente Medemblik heeft geen onderwijshuisvestingsplan. Wel is er een Verordening voorzieningen huisvesting onderwijs, waarin criteria voor bekostiging van onderwijshuisvesting door de gemeente zijn vastgelegd. Deze verordening is gebaseerd op de WPO en WVO (zie 2.3). Bij aanvragen van schoolbesturen voor een voorziening voor huisvesting binnen een mfa gelden de normale beoordelings- en urgentiecriteria uit de verordening. Daarnaast is name het hoofdstuk over medegebruik en verhuur van belang in relatie tot mfa's. De relevante kaders op dit gebied hebben betrekking op medegebruik ten behoeve van onderwijs of educatie of ten behoeve van culturele, maatschappelijke of recreatieve doeleinden (zie bijlage 4). Deze zijn van invloed op mogelijke huur- en verhuurconstructies.

Sport, kunst en cultuur

In 2011 is het harmonisatiebesluit sportbeleid vastgesteld met daarin uitgangspunten voor het sportbeleid in de nieuwe gemeente Medemblik (zie bijlage 4). Als een sportaccommodatie onderdeel uit maakt van een mfa, zijn deze uitgangspunten relevant. Daarnaast is in de beleidskaders voor het sportbeleid aangegeven:

- waar de verantwoordelijkheid voor onderhoud van bestaande accommodaties ligt (bij gemeente of bij verenigingen);
- dat het beleid voor nieuwbouw of renovatie situatie specifiek zal zijn.

De visie van de gemeente op het terrein van kunst- en cultuur richt zich op:

- kunst en cultuur om de hoek, op school, in de bibliotheek of in het dorps huis;
- kunst als onderdeel van de vrije tijd en cultuur en cultuur 'tussen de oren' als een eigenschap van de lokale identiteit.

De inwoners van de gemeente ervaren en beleven met regelmaat kunst en cultuur op een actieve en/of passieve wijze. De gemeente benoemt negen beleidsvelden: amateuristische kunstbeoefening, professionele kunstbeoefening, kunst- en cultuureducatie, bibliotheek, evenementen, musea, theater, media en historisch erfgoed. Het beleid bevat kaders of randvoorwaarden waarmee het beleid vorm krijgt (zie bijlage 4).

2.5 Professionele inzichten

Wijze van kaderstelling

De RKC heeft gekeken naar de doorontwikkeling van rekenkameronderzoek zoals verwoord in Rekenkameronderzoek 2.0 (zie www.binnenlandsbestuur.nl, www.kplusv.nl). Het normenkader ontwikkelt zich van eisen gesteld aan beleid gericht op doelmatigheid, doeltreffendheid en rechtmatigheid, naar eisen, wensen en kansen rond de samenhang tussen visie en beleid (strategisch), organisatie en programmering (tactisch) en uitvoering (operationeel).

De bijbehorende vragen en bepaling van normenkaders is dan als volgt:

- eisen: wat is minimaal noodzakelijk?
- wensen: wat wil de gemeente realiseren als wenselijk?
- kansen: wat is optimaal, dat wil zeggen de ideale norm die mogelijk en realiseerbaar is in de context van deze gemeente?

In paragraaf 2.1 hebben wij hier voor Medemblik invulling aan gegeven en in de uitwerking van de kaders in de volgende paragraaf hanteren wij deze indeling.

We hebben een aantal onderzoeken van andere rekenkamers zoals in Nijmegen (2011) en Maastricht (2008) bekeken gericht op de samenhang tussen strategisch, tactisch en operationeel niveau. Dit heeft een aantal professionele kaders opgeleverd (zie bijlage 4).

Succesfactoren en valkuilen op het gebied van mfa's

Uit de MFA-barometer (Planadvies-BarcC BV, 2011), een onderzoek naar succesfactoren en valkuilen bij de realisatie van mfa's in Noord-Holland, komt naar voren dat een goede conceptontwikkeling aan de start van de ontwikkelingsfase belangrijk is om tot een goede mfa te komen. Daarbij moet er aandacht zijn voor een duidelijke visie, de behoefte van gebruikers en de samenwerking tussen betrokken partijen. Contact met de gebruikers en bewoners is hierbij van belang om draagvlak te creëren en te behouden. Wanneer er teveel aanbodgericht wordt gehandeld, kan het eindresultaat voor gebruikers tegenvallen en worden soms niet alle voordelen voor de betrokken organisaties benut.

Inzet bij een goed functionerende mfa is, dat door bundeling van krachten een breder aanbod van voorzieningen ontstaat, waarbij kosten bespaard kunnen worden door het delen van ruimte in één gebouw. Verschillende professionals benadrukken het belang van een geformaliseerde overlegstructuur voorafgaand aan de bouw, tijdens de bouw en wanneer het gebouw in gebruik is (Movisie, 2007; Planadvies-BarcC BV, 2011). In onderstaande tabel is een overzicht van de top vijf succesfactoren en valkuilen uit de MFA-barometer weergegeven.

Top 5 succesfactoren	Top 5 valkuilen
<ol style="list-style-type: none"> 1. Samenwerking tijdens het realisatieproces 2. Draagvlak onder bewoners en gebruikers 3. 1+1 = 3 4. Het einddoel voor ogen: werken vanuit visie en een concept 5. Financiën 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Gebrek aan geld en de kosten niet overzien 2. Partijen zijn niet betrokken en werken niet samen (houding) 3. Betrokken partijen maken geen duidelijke afspraken en nemen geen verantwoordelijkheid (handelen) 4. Geen duidelijkheid over beheer en exploitatie 5. Het lukt niet om tot een helder concept te komen op basis van gedeelde verwachtingen en visie.

Maatschappelijk vastgoed

Vanuit het oogpunt van ontwikkeling en beheer kan een mfa gezien worden als maatschappelijk vastgoed, dat is vastgoed dat gebruikt wordt om maatschappelijke (publieke) functies te huisvesten. Hieronder vallen onder andere brede scholen, cultuurhuizen en mfa's.

Het is goed om in een vroeg begin van de ontwikkeling van een mfa aandacht te besteden aan het vraagstuk van eigendom, beheer en exploitatie en dit ook in contracten vast te leggen (Willems *et al.*, 2008). Daarbij is het vooral van belang te bepalen onder welke omstandigheden de mfa voor de deelnemers haalbaar en betaalbaar is. Realisatie van een mfa is éénmalig, maar exploitatie is langdurig (30 jaar of meer). Door bv. extra investeringen in de realisatie te doen, kunnen de exploitatielasten uiteindelijk lager uitvallen.

Niet alleen gemeenten of onderwijsinstellingen realiseren maatschappelijk vastgoed, maar ook steeds meer woningcorporaties en soms andere ontwikkelaars investeren in deze voorzieningen. Corporaties kunnen hierbij verschillende rollen vervullen, bv. ontwikkelaar, belegger en/of beheerder.

Het eigendom van een mfa kan in handen zijn van een woningcorporatie, de gemeente, één of meer participanten – dit komt in de praktijk weinig voor - of een ontwikkelaar. Iedere

eigendomsvorm heeft juridische en financiële consequenties. Een woningcorporatie of gemeente als eigenaar komt het meest voor. In deze situaties zijn er vaak huur- en beheerovereenkomsten met de gebruikers.

Willems *et al.* (2008) pleiten er voor om in het huurcontract aandacht te besteden aan het uitdragen van het gezamenlijke mfa-concept om de samenwerking ook op termijn in stand te houden. Ook moet er worden ingegaan op het gedeelde ruimtegebruik en de daarmee samenhangende kosten. Huur- en beheerovereenkomsten moeten samenhangen en het is daarom goed als er onderlinge verwijzingen zijn opgenomen. In een beheercontract moet er aandacht zijn voor: aansprakelijkheid, zeggenschap, mogelijk winstoogmerk en personele aangelegenheden.

Het beheer van een mfa kan juridisch worden geregeld in een beheerstichting. Ook is het mogelijk dat de participanten kiezen voor contractuele samenwerking. In dat geval is er vaak een beheercommissie, maar deze is geen rechtspersoon en kan dus bv. niet op eigen naam een (service)overeenkomst aangaan. Het is ook mogelijk dat de verantwoordelijkheid bij de gemeente ligt, waarbij er een bestuurscommissie wordt ingesteld die verantwoording moet afleggen aan het college van B&W en de gemeenteraad.

3. Ontwikkelingen in relatie tot mfa's

De in dit hoofdstuk geschetste ontwikkelingen zijn van belang bij de exploitatie, toekomstig gebruik en doorontwikkeling van mfa's. De aanbevelingen in hoofdstuk 1 zijn voor een belangrijk deel hierop gebaseerd.

3.1 Landelijke ontwikkelingen

Er zijn landelijke ontwikkelingen die raken aan de ontwikkeling en het functioneren van mfa's binnen gemeenten. Als de gemeente bij de huisvesting van deze voorzieningen is betrokken, kan dit mogelijk binnen een mfa.

Onderwijs

Er is in plattelandsgemeenten nog steeds een toename van het aantal mfa's waarin een (basis-)school is opgenomen: een zogenaamde **brede school** (Oberon/Rijksoverheid, 2012). De mogelijkheid om op deze manier meerdere voorzieningen in stand te houden en het voorkomen van leegstand in schoolgebouwen door krimp, spelen hierbij een rol.

CJG

In 2007/2008 is de landelijke aanzet gegeven voor een **Centrum voor Jeugd en Gezin** (CJG) binnen iedere gemeente (zie www.vng.nl). In een CJG zijn lokale functies en taken op gebied van gezondheid, opgroeien en opvoeden gebundeld. Er is een basismodel opgesteld waaraan een CJG moet voldoen en daarnaast is ook aangegeven dat er functies zijn die op basis van lokaal maatwerk aan een CJG kunnen worden gekoppeld (zie tabel).

Basismodel CJG	Lokaal Maatwerk
A. Jeugdgezondheidszorg Consultatiebureaus en GGD B. 5 WMO-functies <ul style="list-style-type: none"> • Informatie & advies • Signalering • Toeleiding naar hulp • Licht pedagogische hulp • Coördinatie van zorg, o.a. maatschappelijk werk, gezin coaching en opvoedondersteuning C. Schakel met Bureau JZ D. Schakel Zorg- en Adviesteams	<ul style="list-style-type: none"> • Kinderopvang, Peuterspeelzaal, Voor- en vroegschoolse educatie • Leerplichtambtenaren • Ontwikkelingen op Brede School en Passend Onderwijs • Welzijnswerk: algemeen Maatschappelijk Werk, Jongerenwerk en Straathoekwerk • Eerstelijnszorg, zoals huisarts, kraamzorg, verloskunde • Jeugd GGZ • Gemeentelijke diensten Werk & Inkomen, waaronder Jeugdloket • Schuldhulpverlening bij zowel ouder als jongere • Politie en Justitie

(Bron: Programmaministerie voor Jeugd en Gezin).

Het Rijk heeft het inrichten van een herkenbaar inlooppunt als belangrijke voorwaarde gesteld. In de meeste gemeenten bestaat het CJG uit een of meerdere laagdrempelige inlooppunten en een back office. Het is ook mogelijk te kiezen voor een virtueel CJG waarin verschillende functies zijn samengebracht in een digitaal loket. De ontwikkeling van CJG's zal nog een tijd in beweging blijven (zie o.a. website VNG). Wanneer er gekozen wordt voor een fysieke locatie van een CJG, pas dit goed binnen het concept van een mfa.

3.2 Regionale en provinciale ontwikkelingen

Demografische ontwikkelingen

Bij de organisatie en spreiding van voorzieningen binnen een gemeente is het van belang aandacht te hebben voor demografische ontwikkelingen. Kijkend naar de bevolkingsgroei en –samenstelling bevindt de gemeente Medemblik zich op dit moment in de categorie 'waarschijnlijk geen daling' (zie www.bevolkingsdaling.nl). Wel is er sprake van ontgroening (afname van het aandeel 0-19 jarigen) en vergrijzing (toename van het aandeel 65-plus). De ontwikkelingen in veel andere gemeenten in de Kop van Noord-Holland zijn vergelijkbaar. Belangrijkste uitzondering vormt Den Helder waar sprake is van actuele daling van de bevolking. De WMO Visie van de gemeente vermeldt dat Medemblik vanaf 2030 een krimpgemeente is.

Mfa's

Uit het in paragraaf 2.5 genoemde onderzoek MFA-barometer blijkt dat bij veel gemeenten in Noord-Holland mfa's prioriteit hebben. Een minderheid van de organisaties die mfa's ontwikkelen, waaronder zich naast gemeenten ook corporaties en maatschappelijke organisaties bevinden, hebben beleid ontwikkeld op het gebied van mfa's. Voordat beleid tot stand komt moet vaak eerst ervaring met mfa's worden opgedaan. Het blijkt dat veel organisaties nog uitgaan van het aanbodmodel bij de realisatie van mfa's, waarbij er niet vanaf het begin van het proces contact is met gebruikers en bewoners. De belangrijkste boodschap is dus het hebben van beleid voor mfa's.

Toekomst dorpshuizen

Mfa's hebben een relatie met dorpshuizen, omdat zij niet altijd van elkaar te onderscheiden zijn (meerdere gebruikers voor verschillende functies en verschillende doelgroepen). Daarom is het van belang ook inzichten over de toekomst van dorpshuizen in dit onderzoek te betrekken. Op 16 november heeft de RKC de bijeenkomst van het Noord-Hollands Plattelandsparlement 2012 bijgewoond (Vereniging van Kleine Kernen in Noord-Holland, 2012). De ontwikkelingen en inzichten op hoofdlijnen waren:

- a. Per 1 januari 2013 is het mogelijk para-commerciële activiteiten in dorpshuizen te ontplooiën. Gesteld is dat het zinvol is dat de gemeente daar kaders voor bepaalt, met als suggestie dat in het accommodatiebeleid op te nemen. Het accommodatiebeleid zou ook een financiële paragraaf moeten bevatten;
- b. Bevorder een kernraad nieuwe stijl en betrek ze in een vroegtijdig stadium. Twijfel niet aan de zelfredzaamheid van kernraden en faciliteer ze alleen. Sluit hiervoor een convenant, dat voor alle kernraden gelijk is;
- c. Kom samen met de kernraden tot een dorpsvisie waarin de rol van dorpshuizen op gebied van WMO, leefbaarheid en sociale cohesie is vormgegeven;
- d. Kom op basis van het gestelde onder a t/m c tot een maatwerkuitwerking.

De provincie

Als onderdeel van het plattelandsbeleid ondersteunt de provincie vaak dorpshuizen, wijksteunpunten of mfa's. Inzet hierbij is: de leefbaarheid van het platteland behouden of versterken. In plaats van financiële steun vanuit de provincie voor specifieke accommodaties wordt gezocht naar andere manieren van ondersteuning.

In 2011 was het nog mogelijk bij de provincie Noord-Holland subsidie aan te vragen voor het realiseren van een mfa tot een maximum van 300.000 euro (Provincie Noord-Holland, 2011). In 2012 is voor deze regeling geen geld meer beschikbaar. De provincie heeft recent wel onderzoek gesubsidieerd naar de mogelijkheden van sponsoring van dorpshuizen en mfa's (www.noord-holland.nl). Dit onderzoek gaat ook in op mogelijkheden van gezamenlijke inkoop: het zogenaamde cafetariamodel.

3.3 Gemeentelijke ontwikkelingen

Deze paragraaf belicht een paar voorbeelden uit andere gemeenten op het gebied van kaderstelling en evaluatie aan de hand van prestatieafspraken bij mfa's.

Gemeente Veenendaal

Een voorbeeld van een kader voor de ontwikkeling van mfa's op gemeentelijk niveau is gevonden in de gemeente Veenendaal (2010). In 2010 is dit kader opgesteld op basis van ervaringen met ontwikkeling van mfa's in die gemeente. Het mfa-beleid heeft als doel om voorzieningen op wijkniveau te behouden en te versterken. Daarvoor is het niet noodzakelijk dat er in elke wijk een mfa komt. Het is ook mogelijk dat een bestaande fysieke voorziening door meer multifunctioneel gebruik een functie als mfa gaat vervullen.

De kaders voor de ontwikkeling van mfa's zijn:

1. flexibel: mfa's moeten een afspiegeling zijn van de behoeften van een wijk. De mogelijkheid om in de toekomst ook andere functies te kunnen inpassen moet opgenomen worden in het PvE;
2. budgettair neutraal: nieuwe lasten dekken door inkomsten of vrijkomende lasten (uitgaven);
3. meerwaarde voor de wijk: samenvoeging van meerdere functies of toevoeging van nieuwe functies; centrale plek en goed bereikbaar;
4. samenwerking deelnemende partijen (het principe 1+1=3): programma's op elkaar afstemmen;
5. voor scholen moet segregatie tegengaan worden: inzetten op samenwerking;
6. functies moeten elkaar versterken: bv. scholen, sport, kinderopvang en welzijn;
7. synergie: minder ruimtebehoefte door samenwerking en delen van ruimten.

Een uitgangspunt in dit beleid is dat de ontwikkeling van mfa's budgettair neutraal moet plaatsvinden. Aan de hand van dit kader is na een eerste oriëntatie besloten om een pilot naar ontwikkeling van een nieuwe mfa niet voort te zetten, omdat die mfa niet zonder extra financiële middelen gerealiseerd zou kunnen worden (Gemeente Veenendaal, 2012).

Gemeente Heerhugowaard

In de gemeente Heerhugowaard is een voorbeeld van een mfa waarvoor een evaluatie is uitgevoerd. Het betreft een evaluatie van de exploitatie en het beheer door Stichting Servicepunt voor Welzijn en Cultuur (Gemeente Heerhugowaard, 2012). Bij eerdere evaluatie was naar voren gekomen dat de nadruk vanuit de Stichting Servicepunt lag op praktisch beheer en exploitatie en dat er geen aandacht was voor beleidsmatig en strategisch niveau. Het streven van de gemeente was te komen tot meetbare prestatieafspraken betreffende:

1. de praktische uitvoering van de exploitatie en het beheer;
  2. het gezamenlijk met betrokken partijen opstellen van een beheersovereenkomst en visiedocument;
  3. het sturen op samenwerking tussen dienstverleners in het complex;
  4. het nemen van initiatief om van de mfa een bruisende ontmoetingsplek te maken.
- Bij een tweede evaluatie bleek de nadruk nog steeds op punt 1 te liggen. Dat was aanleiding om te zoeken naar een andere partij om beheer en exploitatie bij onder te brengen.

4. Situatie mfa's gemeente Medemblik

In dit hoofdstuk wordt ingegaan op de specifieke situatie van mfa's in Medemblik. Welke mfa's zijn er en hoe is de invulling van het collectief en individueel kader voor mfa's?

4.1 Begripsvorming mfa's

In verschillende overzichten en (beleids-)documenten van de gemeente Medemblik wordt gesproken over mfa of multifunctioneel centrum (mfc). Er wordt nergens een omschrijving of definitie gegeven van een mfa of mfc. Wel geeft de gemeente in haar accommodatiebeleid uit 2011 de volgende omschrijving van een **welzijnsaccommodatie**:

“Een welzijnsaccommodatie in een kern biedt ruimte voor activiteiten. De activiteiten dragen zorg voor mogelijkheden tot ontmoeting en daardoor participatie. De welzijnsaccommodatie is een basisvoorziening in het dorp, stad of in de gemeente en levert een positieve bijdrage aan de leefbaarheid.”

In dit accommodatiebeleid worden de welzijnsaccommodaties verdeeld in vijf categorieën: multifunctionele accommodaties/sporthallen, dorpshuizen, zwembaden, culturele centra en overige gemeentelijke accommodaties (scouting, jongerenverenigingen, etc.).

In de gemeente Medemblik zijn drie mfa's in gebruik, die ook regelmatig als zodanig worden aangeduid: De Bloesem (Wognum), De Mouter (Medemblik) en Mfa Zwaagdijk. Daarnaast bevindt de Dorpsaccommodatie Nibbixwoud (DAN) zich in de voorbereidingsfase.

De volgende culturele centra zijn in gebruik: het Trefpunt (Wognum), Bessie (Nibbixwoud) en Sociaal Cultureel Centrum De Schoof (Wervershoof). Voor De Schoof is nieuwbouw gepland.

In verschillende overzichten en publicaties van de gemeente worden de vier genoemde mfa's en De Schoof op verschillende manieren aangeduid (zie bijlage 7).

4.2 Invulling totaal normenkader voor mfa's

Het documentenonderzoek en de interviews geven een beeld van de huidige invulling van het normenkader van hoofdstuk 2 in de gemeente Medemblik. Als oordeel is in één oogopslag aangegeven in hoeverre aan de norm is voldaan door de volgende kleurcodering:

	Er wordt volledig voldaan aan de norm
	Er wordt gedeeltelijk voldaan aan de norm
	Er wordt grotendeels niet voldaan aan de norm

BELEIDSKADERNORMEN COLLECTIEF MFA'S

Norm		Toelichting toepassing norm	
1	Er is sprake van een actueel beleidskader voor mfa's, dat is vastgesteld door de gemeenteraad.		Er is geen eigen beleidskader voor mfa's. Wel is er beleid voor welzijnsaccommodaties, vastgesteld door de raad in 2011. Echter dit gaat vooral in op subsidies en onderhoud en is niet een samenvattend financieel kader. In het harmonisatiebesluit sportbeleid is het onderhoud van de huidige sportaccommodaties aangegeven. Kaders voor totstandkoming van mfa's, beheer- en exploitatieafspraken, betrekken van belanghebbenden ontbreken.
2	Het beleid bevat een visie op mfa's, mede in relatie tot aanverwante thema's zoals subsidies en kernen.		Er is een algemene visie op mfa's namelijk de instandhouding hiervan. Ook in het subsidiebeleid en kernenbeleid is een visie opgenomen. Een duidelijke visie van de doelstellingen van mfa's ontbreekt. Een uitwerking van deze visie qua betekenis per mfa is niet aanwezig. (zie 4.3 punt 1)
3	Het beleid is duidelijk geformuleerd: <ul style="list-style-type: none"> • Voor één uitleg vatbaar; • Expliciet over verantwoordelijkheden, bevoegdheden, taken. 		Het beleid is op hoofdlijnen verwoord in coalitieprogramma en raadsprogramma. Echter op operationeel niveau zijn er onduidelijkheden. Dat begint met de afbakening van mfa's, dorpshuizen, culturele centra etc. Daarnaast zijn er vele beleidsstukken met ieder hun eigen toepassingsgebied en kaders. Door een ontwikkeling in visie (van uitvoeren naar regie; van ondersteunen naar op eigen benen staan; van subsidiëring naar profijtbeginsel; van historische situatie naar nieuwe initiatieven) is de uitwerking per mfa verschillend. Zie bijlage 6.
4	Beleidsdoelen zijn specifiek, meetbaar en – voor zover mogelijk – tijdgebonden geformuleerd.		Mfa's dragen bij aan diverse programma's van de gemeente. Er is echter geen duidelijke relatie gelegd tussen de doelen van het raadsprogramma en de programmabegroting en de wijze waarop de inzet van mfa's hiertoe bijdraagt. In hoeverre een mfa moet bijdragen aan deze programma's is van te voren niet in kwantificeerbare doelstellingen bepaald en kan dus achteraf ook niet geëvalueerd worden.
5	Er zijn specifieke beleidsinstrumenten geformuleerd die moeten leiden tot het bereiken van deze doelen.		Er zijn beleidsinstrumenten geformuleerd zoals accommodatiebeleid, WMO-beleid, kernenbeleid, subsidiebeleid, welzijnsbeleid, onderwijsbeleid en sport, kunst en cultuurbeleid. In de tabel van paragraaf 2.4 is dit samengevat. Deze beleidsinstrumenten zijn begonnen vanuit harmonisatie van beleid en zijn nu verder in ontwikkeling.

BELEIDSKADERNORMEN COLLECTIEF MFA'S

Norm		Toelichting toepassing norm	
6	In het beleidskader staat vermeld hoe en met welke frequentie het beleid geëvalueerd en vervolgens geactualiseerd dient te worden op basis van ervaringen uit de praktijk.		In het raadsprogramma is aangegeven dat het college jaarlijks een overzicht opstelt van de looptijd van al het gemeentelijk beleid. Van iedere beleidsnotitie is 1 jaar voorafgaand aan het einde van de beleidsperiode een evaluatie beschikbaar van het beleid en de realisatie van doelstellingen. Deze evaluaties moeten nog plaatsvinden. In 2013 heroverweegt de raad aan de hand van deze evaluaties de kaders van het beleid.
7	De regie ligt bij de gemeente (niet de uitvoering).		Het begrip 'regie' is niet expliciet uitgewerkt. Het heeft betrekking op de ontwikkel-, bouw-, exploitatie- en beheerfase. We zien een ontwikkeling. Bij Mfa Zwaagdijk en De Schoof was geen projectstructuur in voormalige gemeenten en geen duidelijke regie. Nu zien we bij de DAN dat de gemeente opdrachtgever is en de rol van regisseur heeft als verantwoordelijke voor maatschappelijke voorzieningen. Bij de DAN is wel aandacht besteed aan een goed opgezette projectstructuur (raad, college, wethouder, stuurgroep, projectgroep etc.). Ook in het kernenbeleid zien we meer en meer de regierol.
8	De gemeente kent een goede geografische spreiding van mfa's.		Op het eerste gezicht lijkt spreiding aanwezig; elke grote kern heeft een mfa. We zien voldoende spreiding van de activiteiten over de mfa's. Het gaat om de beschikbaarheid en bereikbaarheid van maatschappelijke voorzieningen binnen de gemeente.
9	De tarieven van mfa's liggen binnen onze gemeente op vergelijkbaar niveau.		Voor sporthallen en gymzalen zijn tarieven vergelijkbaar. Voor verhuur aan sportverenigingen zijn er incidenteel verschillen. Bij de DAN heeft Horeca Ondernemers Adviseurs aanbevolen om het opstellen van het tarievenstelsel een verantwoordelijkheid van de gemeente te laten zijn. Dit is onderhanden.
10	Mfa's of de beheerstichtingen worden ondersteund door de gemeente bij verandering.		De landelijke veranderingen zijn genoemd in H. 3. De lokale zijn o.a. nieuwbouw, zoeken naar exploitatiekansen, omgang met vrijwilligers en wensen van gebruikers/omwonenden. De Bloesem heeft een exploitant, die vanuit zijn professionele meer zelfstandig ontwikkelingen oppakt. Bij de Mfa Zwaagdijk is er weinig ondersteuning. De Schoof wordt niet ondersteund bij veranderingen. Voor de DAN is dit nog onderhanden.

4.3 Invulling normenkader individueel onderzochte mfa's

Voor de beoordeling in één oogopslag is dezelfde kleurcodering gehanteerd als in paragraaf 4.2. Onder de tabel wordt de invulling voor elke norm toegelicht.

	Er wordt volledig voldaan aan de norm
	Er wordt gedeeltelijk voldaan aan de norm
	Er wordt grotendeels niet voldaan aan de norm

NORMEN VOOR INDIVIDUELE MFA'S		De Bloesem	Mfa Zwagdijk	De Schoof	DAN
1	Mfa's worden in stand gehouden voor gemeentelijke doelstellingen .				
2	Mfa's worden ontwikkeld op basis van een raadsbesluit en een PvE .				
3	Mfa's voldoen aan voorwaarden voor participatie en toegankelijkheid.				
4	Ondersteuning van vrijwilligers die een accommodatie beheren, om te kunnen voldoen aan diverse eisen.	n.v.t.			2013
5	Beheersconstructie: wordt in een vroegtijdig stadium geregeld op basis van een afweging van mogelijkheden en is eenduidig (wel/ geen pachter, stichting/exploitant).				
6	Subsidies: <ul style="list-style-type: none"> De subsidie is bestemd voor activiteiten en producten; Het profijtbeginsel wordt toegepast, waar mogelijk; Budgetsubsidie/activiteitensubsidie juist toegepast; Exploitatie en onderhoud conform overeenkomsten; Doelen, grondslagen en meetbare prestatieafspraken. 				2013
					2013
					2013
7	Onderhoud: <ul style="list-style-type: none"> Er is een meerjarenonderhoudsplan; Er is duidelijkheid over verantwoordelijkheid voor onderhoud; Er wordt aantoonbaar geïnvesteerd in duurzame energie. 			2013	2013 2014
					2013

NORMEN VOOR INDIVIDUELE MFA'S		De Bloesem	Mfa Zwaagdijk	De Schoof	DAN
8	Samenwerking tijdens realisatie en exploitatie: <ul style="list-style-type: none"> • Kernraden betrekken; • Afstemming met beheerder/exploitant; • Medeverantwoordelijkheid samenwerking gebruikers. 				
					2013
					2013
9	Draagvlak onder bewoners en gemeenschap				
10	Financiën actief kijken om de exploitatie te verbeteren: <ul style="list-style-type: none"> • Onderhoud bij gebruikers/exploitant neerleggen; • Beperking van energiekosten; • Budget en prestatieafspraken; • Onderzoek afstoten gemeentelijk eigendom; • Verhogen van inkomsten. 				
					2013
					2013
			n.v.t.	n.v.t.	

Ad 1) Gemeentelijke doelstellingen.

Voor de invulling van gemeentelijke doelstellingen hebben we een relatie gelegd tussen diverse raadsprogramma's en de gebruikers van de mfa. De gemeente verstrekt subsidie voor de onderstreepte activiteiten.

Programma	De Bloesem	Mfa Zwaagdijk	De Schoof	DAN
1. Burger en Bestuur	Gemeenschap -pelijke ruimte (Atrium = ontmoetings-centrum)	<u>Dorpshuis</u>	<u>Dorpshuis met podium</u>	Ruimte voor dorpshuisfunctie in brede zin
5. Onderwijs	RK basisschool Hieronymus OBS De Speelwagen, Kiddy world (<u>psz/kdv/bso</u>) <u>Berend Botje (psz)</u> .	Basisschool De Dijken, <u>Berend Botje (psz)</u> Kiddy World (bso en kdv)		Vooralsnog niet. Wel komen er enkele ruimtes die flexibel in te vullen zijn.

Programma	De Bloesem	Mfa Zwaagdijk	De Schoof	DAN
6. Cultuur en recreatie	<u>Openbare bibliotheek Wognum</u>	<u>Toneel</u>	Breed aanbod <u>activiteiten</u>	Ruimte voor veel cultuuractiviteiten
7.Sociale voorzieningen en zorg	<u>Topsporthal met div. verenigingen, Muziekschool, De Carrousel</u>	Sportzaal gebruikt door school en <u>verenigingen</u>	<u>Muziekschool</u>	Voetbal- en handbal-complex, sporthal (gym door St. Nicolaasschool)
Commercieel	Horeca, fitness, kindertherapie, Therapeutisch en orthopedagogisch centrum (19% BVO)			Ruimte voor horeca; Grand Cafe is tevens sportkantine en zaalhuur mogelijk
Totaal BVO (m2)	9.495	1.985	1.000 (Oud) Nieuw te bepalen	3.762 exclusief velden

Bij De Bloesem is nog veel potentie om meer met de ruimte te doen. Het is zinvol dat de beheerder of de gemeente vanuit het perspectief van optimaal gebruik van de ruimte in gesprek blijft met de gebruikers en specifiek de scholen, gezien de verwachte krimp van het aantal leerlingen.

In de huidige Schoof worden activiteiten voor jong en oud aangeboden, echter nu alleen op gebied van cultuur, sociaal werk en de dorpshuisfunctie. Op onderwijsgebied en sociale voorzieningen is dit nu niet het geval. Er wordt wel gekeken naar het onderbrengen van de kantoorfunctie van de muziekschool, naast de huidige ruimte voor het musiceren zelf. De DAN had een optie voor de invulling van kinderopvang, echter de tender voor kinderopvang heeft geen resultaat gehad en de kinderopvangfunctie kan waarschijnlijk op andere locatie goed worden ingevuld.

In de interviews zijn de volgende evaluatiepunten besproken:

- er ligt niet altijd een visie op de mfa vast die gedeeld is (De Bloesem) of bekend bij beheerstichting (De Schoof). Dit bemoeilijkt naast het goed voldoen aan doelstellingen overigens ook de samenwerking tussen partijen;
- bij Mfa Zwaagdijk verdwijnt mogelijk de psz. Voor de scholen (in Mfa Zwaagdijk en in De Bloesem) speelt het vraagstuk van het afnemen van leerlingenaantallen. De consequenties voor de mfa's worden onderzocht;
- bij De Bloesem is sprake van het mogelijk opheffen van de bibliotheek, vanwege regionalisering en bezuinigingen. Deze visie op bibliotheken is onvoldoende ingeschat bij het opstellen van het 10-jarig huurcontract met de bibliotheek. Ook bij Mfa Zwaagdijk is voortbestaan van de bibliotheekfunctie onzeker. Momenteel wordt dit onderzocht.

Ad 2) Raadbesluit en PvE

Alle mfa's zijn tot stand gekomen na een raadsbesluit, veelal van voorlopers van de huidige gemeente, en gebouwd aan de hand van een programma van eisen (PvE). Wel zien we een verschil in uitgangspunten. Van sober en doelmatig (De Schoof en DAN), passend in omgeving en duurzaam (Mfa Zwaagdijk), functioneel en ruimtelijk (DAN) tot topsportfaciliteiten (De Bloesem). Deze laatste wordt nu gekenschetst als schoon, duurzaam, innovatief en toekomstgericht. Voor de DAN merken wij op dat er gewerkt wordt met een concept PvE van 20 januari 2012.

Ad 3) Participatie en toegankelijkheid

De voorwaarden van participatie en toegankelijk zijn vertaald in prestatie-indicatoren in het vastgestelde subsidiebeleid. Deze zijn niet expliciet SMART gemaakt per mfa. Voor dit onderzoek hebben we gekeken naar de volgende voorwaarden:

- a) Het kwalitatieve bestaan van deze prestatie-indicatoren: aantal uren openstelling, aantal zalen, toegankelijkheid van het gebouw, eventueel exploitatie sportveld;
- b) een breed aanbod van activiteiten voor uiteenlopende doelgroepen.

Ad 4) Vrijwilligers

Bij de commerciële exploitant van De Bloesem zijn geen vrijwilligers, wel bij de scholen en de muziekschool. Bij Mfa Zwaagdijk zijn er 7 bestuursleden vrijwilliger, naast vele vrijwilligers van de ca. 30 gebruikers. Er is weinig ondersteuning voor de vrijwilligers voor de uitvoering van hun taken. Als bekend is dat zij moeten voldoen aan eisen (brandmeldingsinstallatie) wordt de opleiding zelf geregeld. Bij De Schoof zijn er ca. 80 vrijwilligers, het vrijwilligersbeleid is niet afgestemd met de gemeente en naast de subsidie voor de activiteiten van De Schoof is er geen andere ondersteuning. Bij de DAN is gekozen voor een commerciële opzet. De vrijwilligers van de voetbal en handbal gaan een rol spelen bij de inzet van de exploitatie van de DAN. Er zijn afspraken gemaakt tussen pachter en verenigingen over de inzet van een bepaald aantal uren vrijwilligers. Er is geen sprake van ondersteuning door de gemeente. In de interviews is naar voren gekomen dat betrokkenheid van vrijwilligers belangrijk is, zowel voor betrokkenheid als qua exploitatie. Een actief vrijwilligersbeleid moet hieraan bijdragen.

Ad 5) Beheerconstructies

	De Bloesem	Mfa Zwaagdijk	De Schoof	DAN
Eigendom	Gemeente en scholen. Er is VvE.	Woningstichting Het Grootslag (WHG).	Woningstichting Het Grootslag.	Gebouw en terreinen gemeente.
Exploitatie	Gemeente verhuurt aan huurders.(10 jaar)	WHG verhuurt aan gebruikers SKO de Dijken, Elan Kinderopvang, psz	WHG verhuurt aan St. De Schoof. Deze verhuurt aan gebruikers.	Gemeente verhuurt aan St. Nibbik-Uit (verenigingen).
Exploitatie commercieel	Exploitatie en beheersovereenkomst met exploitant (2011).	N.v.t.; Mfa Zwaagdijk wil geen concurrent van de horeca zijn.	N.v.t.; De Schoof wil geen concurrent van de horeca zijn.	Stichting op commerciële basis.
Beheerstichting	De exploitant is beheerder voor 10 (+5 optie) jaar.	Stichting Mfa Zwaagdijk-Oost beheersovereenkomst met gebruikers.	Stichting Sociaal Cultureel Centrum De Schoof.	St. Nibbik-Uit beheert en heeft pachter geselecteerd.

We spreken over vroegtijdig als de beheerconstructie geregeld is voor het vaststellen van het PvE. Bij De Bloesem was dit niet tijdig geregeld, door een niet gelukte aanbesteding in 2009. Hierdoor ontstond het risico dat de exploitatie voor rekening van de gemeente zou komen. Na het vaststellen van het PvE in januari 2009, is in augustus 2011 met Sport en Wellnes Center De Bloesem B.V. een duidelijke exploitatieovereenkomst opgesteld. Bij De Bloesem is uitgegaan van dezelfde constructie als bij De Mouter. Voor De Mouter was door een onafhankelijk onderzoeksbureau onderzoek gedaan naar verschillende beheerconstructies. Daarom is dit voor De Bloesem niet apart gedaan.

Bij Mfa Zwaagdijk is er een samenwerkingsovereenkomst van 25 januari 2010 tussen alle gebruikers, hier is de beheersovereenkomst van 20 juli 2011 op gebaseerd. Voor Mfa Zwaagdijk is, omdat alle partijen het een goede optie vonden, gekozen dat WHG het eigendom en beheer krijgt. Vervolgens is een beheerstichting opgericht voor het beheren en exploiteren. De Stichting Mfa Zwaagdijk-Oost is de niet commerciële beheerder voor de vier hoofdgebruikers. Er is geen pachter. De hoofdgebruikers hebben een huurcontract met WHG. Deze beheerstichting werkt met een besluitvormend overleg (BO), waarin vertegenwoordigers van de hoofdgebruikers zijn opgenomen. Andere beheervormen zijn niet onderzocht.

In 2006 waren er voor De Schoof drie opties: 1) verbouwen huidige Schoof; 2) nieuwbouw en eigenaar de Stichting 3) nieuwbouw en eigenaar WHG. Bij De Schoof is door de voormalige gemeente in 2006 gekozen voor optie 3: eigenaarschap bij WHG. De Stichting Sociaal Cultureel Centrum De Schoof treedt op als beheerstichting. Bij de interviews bleek dat het bestuur van deze stichting een andere keuze wilde maken. Wij hebben deze keuze niet onderzocht, doch verwijzen naar punt 10.

Bij de DAN in Nibbixwoud heeft de gemeente Medemblik zich gewend tot Horeca Ondernemers Adviseurs voor advies over de voor- en nadelen van drie exploitatiemodellen, met verschillen in het uitbesteden of in eigen beheer houden van de horeca en het beheer. Horeca Ondernemers Adviseurs heeft de gemeente geadviseerd om te opteren voor optie 1) de horecafunctie en beheerfunctie in eigen beheer houden door een stichting. De stichting Nibbik-UIT is deze beheersstichting geworden, en er is eind 2012 een intentieovereenkomst met de toekomstige pachter. In het bedrijfsplan van de DAN is nadrukkelijk gekeken naar een sluitende exploitatie voor de stichting Nibbik-UIT als geheel en voor de pachter. Er zijn meerdere varianten (onderhoud bij de gemeente, eigendom bij de stichting, beheer zelf doen) onderzocht op voor- en nadelen bij het beïnvloeden van de exploitatie.

In de interviews zijn de volgende evaluatiepunten besproken:

- het selecteren van een goede pachter/ exploitant is van belang. Nu is de vergelijking tussen pachters/ exploitanten beter mogelijk;
- aanbestedingsprocedures zijn tijdrovend en niet altijd succesvol;
- er was meer behoefte aan juridische interne ondersteuning bij het maken van de overeenkomsten. Er zijn bepalingen die van toepassing kunnen worden bij gewijzigde omstandigheden (garantstellingen bij wegvallen psz, faillissement van WHG/exploitant).

Ad 6) Subsidies

Het overzicht van subsidies en overige bijdragen van de gemeente is als volgt:

Rol van ontvangers	De Bloesem	Mfa Zwaagdijk	De Schoof	DAN
Dorpshuizen (2012)	N.v.t.	Budgetsubsidie € 23.352 (voorheen € 8.409)	Budgetsubsidie € 130.841	Dorpshuisfunctie in brede zin. Geen subsidie
Verenigingen	Activiteiten-subsidies	Activiteiten-subsidies	Activiteiten-subsidies	Activiteiten-subsidies
Gebruikers	Peuterspeelzaal Bibliotheek Muziekschool, gymnastiek door diverse scholen	Peuterspeelzaal Duimelotje Gymnastiek door de school	Muziekschool	Voetbal en handbal SEW
Exploitant	Bijdrage = negatief resultaat (max. €195.940)	N.v.t.	N.v.t.	Exploitatiebijdrage € 111.000 p/j
Beheerder	€ 10.000 per jaar en 5% van gebruikershuur bij mutatie gebruikers.	Geen ; gebruikers betalen beheerder.	40 jaar € 74.000 via reservering voor huisvestingskosten.	N.v.t (in exploitatie)

In de Kadernota Subsidiebeleid van 3 januari 2011 is benoemd dat iedere organisatie allereerst zelf verantwoordelijk is voor het financieren van haar activiteiten. Subsidie is 'slechts' een bijdrage in de kosten als de organisatie zelf niet voldoende middelen kan creëren. Dus de activiteit komt in aanmerking voor subsidie en niet de organisatie.

De raadsbesluiten tot het realiseren van de mfa's zijn van voor de fusie. Het coalitieprogramma, waarin het profijtbeginsel is genoemd, is door de nieuwe gemeente opgesteld en geldt vanaf 2011.

De commerciële exploitant ontvangt een exploitatiesubsidie ter compensatie van een eventueel negatief resultaat gemaximeerd tot een aan de huur gerelateerd bedrag. In de Kadernota subsidiebeleid vallen de sporthallen in de nieuwe gemeente buiten het subsidiebeleid. Zij worden beheerd en geëxploiteerd door professionele partijen, waar de gemeente overeenkomsten mee heeft afgesloten. De overeenkomst met de exploitant van De Bloesem is getekend op 21 september 2011. De exploitant wil een situatie bereiken, waarin geen exploitatiesubsidie nodig is.

Stichting Dorpshuis Zwaagdijk ontvangt een budgetsubsidie. De Stichting Sociaal Cultureel Centrum De Schoof ontvangt in haar rol als beheerder € 74.000 (1/3^e van de totale subsidie), welke is bestemd als bijdrage voor de huurkosten. Deze is voor 40 jaar vastgezet, omdat het bedrag door de oude gemeente was gereserveerd uit de opbrengsten project Westrand uit 2006. Daarnaast ontvangt De Schoof een budgetsubsidie van € 130.000 met als output de openstelling van overeengekomen uren en beschikbaar stellen van zalen aan inwoners en verenigingen. De Schoof stuurt zelf op bezoekersaantallen voor de activiteiten. Er is geen koppeling aangebracht tussen subsidie en bezoekersaantallen.

De planning voor de oplevering van de DAN is 2016. Er is een intentieovereenkomst met de pachter, dit zal in komende jaren worden uitgewerkt in een contract met de pachter. Via het subsidiebeleid wordt de outcome - beschikbaarheid en toegankelijk stellen van sportvelden aan het basisonderwijs en diverse verenigingen - geregeld.

Ad 7) Onderhoud

Het beleidskader voor onderhoud in het accommodatiebeleid is ongewijzigd vastgesteld "Het onderhoud van gemeentelijke gebouwen blijft de gemeente uitvoeren. De particuliere exploitant draagt zelf zorg voor het onderhoud. Onderhoud culturele centra: al het onderhoud wordt uitgevoerd in eigen beheer ". Dit betekent een grote mate van diversiteit. Bij De Bloesem verzorgt de exploitant het beheer. De nieuwe schoolgebouwen vallen buiten dit beheer. De schoolbesturen zijn zelf verantwoordelijk voor het beheer en onderhoud van hun gebouwen. De gemeente draagt wel financieel bij voor een deel van het buitenonderhoud, want de schoolbesturen krijgen een vergoeding op grond van de Verordening Onderwijs Huisvesting Gemeente Medemblik. De Bloesem is volledig verwarmd en gekoeld via een milieuvriendelijk systeem van Warmte Koude Opslag (WKO) in de bodem. Ook ligt er een dak op, dat warme wint uit de zonnestraling. Momenteel onderzoekt de exploitant de mogelijkheden van zonnecollectoren voor een ander pand. Dat kan op termijn ook interessant zijn voor De Bloesem, maar vergt dan wel een investering.

Bij Mfa Zwaagdijk verzorgt het WHG en de beheersstichting op basis van afspraken het onderhoud. Bij de bouw van Mfa Zwaagdijk is volop gebruik gemaakt van duurzame materialen, het is goed geïsoleerd en voorzien van een installatie die zonne-energie en aardwarmte benut voor zowel warmte als koeling. Verder is het dak begroeid met sedum. Dat fungeert als warmte- en waterbuffer. Bij De Schoof wordt het groot onderhoud uitgevoerd door WHG. Bij De Schoof zijn geen duurzaamheidsmaatregelen genomen. Het uitgangspunt van de gemeente was het plaatsen van een sober gebouw. Er is geen budget voor maatregelen op het gebied van duurzaamheid, zoals bij Mfa Zwaagdijk. Bij de aanbesteding van de DAN is aan de architecten gevraagd ook duurzaamheid als één van de punten mee te nemen. Er wordt een externe adviseur in het ontwerpproces betrokken; bij de opstelling van het bestek zal over duurzaamheid worden besloten.

Ad 8) Samenwerking

Hoewel er een actieve informatieverschaffing is geweest aan de raad, is niet gebleken dat er afstemming is geweest met kernraden bij De Bloesem. De exploitant was laat bekend en daardoor niet bij het PvE betrokken. Achteraf gezien had de exploitant enkele zaken anders willen zien, bijvoorbeeld grotere fitnessruimte. De samenwerking tussen gemeente en exploitant loopt nu goed. Er is een maandelijks overleg tussen exploitant en gebruikers. De gemeente zal een stap terug doen in dit overleg. Van belang voor de gemeente is het stimuleren van het benutten van de volledige capaciteit in het gebouw.

Er was tijdens de voorbereiding/bouw van Mfa Zwaagdijk maandelijks overleg, waarbij de gemeente als coördinator op trad. Er zijn veel bouwkundige zaken vooraf goed doorgesproken. De beheerder is betrokken en gehoord in het ontwerp en voortraject. Dit had beter gekund doordat soms informatie (in relatie tot PvE) niet doorgegeven of teruggekoppeld werd. Er is nu geen overleg meer met de gemeente, ook is de gemeente niet meer betrokken bij overleg tussen partijen en beheersstichting. Dit beheersoverleg loopt goed. Overigens is er geen leefbaarheidsplan in Zwaagdijk-Oost.

Bij De Schoof is er geen afstemming geweest met de kernraad, noch is er een leefbaarheidsplan bekend bij de beheersstichting. Er is geen overlegstructuur tussen de partijen; ook niet aan de hand van jaarplannen of activiteitenplannen. Er is beperkt incidenteel overleg tussen de stichting, de gemeente en WHG. Er is door de Stichting intensief overleg met alle gebruikers van De Schoof.

In het projectplan van de DAN is een duidelijke rol voor de klankbordgroep (Stichting Nibbik-UIT en gebruikers) opgenomen. De inbreng van de bewoners via de kernraad is geborgd doordat de voorzitter kernraad ook bestuurslid van de Stichting Nibbik-UIT is. Nibbixwoud heeft nog geen leefbaarheidsplan. Er is een beheersplan opgesteld waarin verantwoordelijkheden tussen gemeente en pachter zijn opgenomen en er is voorzien in jaarlijks overleg tussen pachter en Stichting Nibbik-UIT, waarbij verenigingen hun wensen kenbaar kunnen maken. In opzet is dit goed geregeld.

In de interviews is als evaluatiepunt genoemd dat:

- het leren van andere kernen en andere mfa's van belang is: uitgaande van de leefbaarheid van kernen mag dit leerproces actiever vormgegeven worden;
- over het algemeen er geen relaties gelegd zijn met leefbaarheidsplannen van de diverse kernen. Dit kan inzicht bieden voor de doorontwikkeling van mfa's;
- er geen tot weinig overleg plaats vindt tussen de beheerstichtingen van de mfa's. Dit kan kansen bieden voor efficiency en aansturing.

Ad 9) Draagvlak

We hebben tijdens de interviews gevraagd hoe het draagvlak onder bewoners was en is. Er zijn geen tevredenheidsonderzoeken gedaan. De Bloesem is een nieuwe mfa in een wijk, die nog in ontwikkeling is. De mfa heeft een belangrijke plaats in de wijk, omdat er twee scholen en kinderopvang in zitten. Concentratie van de scholen met andere voorzieningen is voor bewoners aantrekkelijk. De bewoners zijn tevreden.

Bij Mfa Zwaagdijk zijn de mensen overwegend positief, er is een aparte avond belegd voor uitleg over de para-commerciële vergunning. Bij De Schoof was er weerstand van omwonenden tijdens de bestemmingsplanprocedure, met name op gebied van geluid. Hiervoor zijn maatregelen genomen. Bij de DAN is er de afgelopen periode veelvuldig overleg geweest tussen de toekomstige gebruikers van het nieuwe complex (verenigd in Nibbik-UIT), de gemeente en enkele bewoners van de Weidelaan. Het PvE, een inrichtingsplan en een bedrijfsplan zijn op 19 december 2011 gepresenteerd aan de inwoners. Ook heeft communicatie een aparte plek in het projectplan.

Ad 10) Financiën

Bij het beoordelen van de financiën, hebben wij ons gericht op de kosten en opbrengsten die betrekking hebben op de exploitatie van de mfa's. Daar waar in een mfa scholen gehuisvest zijn, dit geldt voor De Bloesem en Mfa Zwaagdijk, ligt ook een relatie met het product Onderwijs. Dit valt buiten de reikwijdte van ons onderzoek. Bij De Bloesem zijn de scholen in (juridisch) eigendom overgedragen en betalen de scholen geen huur aan de gemeente, waarbij het economisch eigendom bij de gemeente blijft. Bij Mfa Zwaagdijk betaalt de gemeente de huur van de scholen direct aan WHG.

Bij De Bloesem sluit de beheerder namens de gemeente onderhoudscontracten voor leveringen en diensten (zoals voor onderhoud en service installaties, gas, water en elektriciteit en schoonmaak). Wel zijn voor rekening van de gemeente de belastingen, de kosten van uren eigen diensten en de reservering voor groot onderhoud. Er is geïnvesteerd in duurzame energie, de Bloesem is een energiezuinig gebouw. In de exploitatieovereenkomst zijn prestatieafspraken gemaakt over bijvoorbeeld openingstijden, evenementen exclusief recepties, feesten en partijen. Het exploitatieplan moet goedgekeurd worden door de gemeente. Partijen zullen dit, in beginsel 1 maal per jaar, evalueren. Dit is nog niet opgestart. De gemeente onderzoekt momenteel niet de mogelijkheid om het eigendom over te dragen. De exploitant kijkt actief naar het verhogen van de inkomsten.

De kapitaallasten van het gebouw bedragen ruim € 0,8 miljoen, inclusief een te verwerken voordeel in de voorjaarsnota van € 53.000, door het niet geheel gebruiken van het krediet. Samen met de verschuldigde exploitatiesubsidie en de door de gemeente te ontvangen huuropbrengsten komt het in de begroting 2013 opgenomen exploitatiesaldo op ca. € 784.000.

Bij Mfa Zwaagdijk ligt het onderhoud volledig bij WHG en de beheerstichting. Ondanks een investering door de gebruikers in duurzame energie, zijn er op dit moment klachten over de werking van deze systemen en is de energienota veel hoger dan gepland. WHG heeft dit nu in onderzoek. Er zijn geen prestatie-indicatoren in de budgetsubsidie genoemd. Voor Mfa

Zwaagdijk, recent opgeleverd, worden er weinig kansen gezien om andere kosten te verminderen. Echter er zijn ook weinig opties om de inkomsten te verhogen, gezien de vergunningsbeperkingen (geen bar-functie, weinig evenementen) en het ontbreken van wedstrijd sport. We verwijzen verder naar het onderzoek van Tracé. Een knelpunt is dat er onzekerheid is over het voortbestaan van de bibliotheek en verder dreigt door krimp de psz onder de grens van het benodigde aantal kinderen te komen. Als de psz verdwijnt, zal een nieuwe huurder gevonden moeten worden. Het verhuurrisico ligt bij de eigenaar WHG. De huurbijdragen van de gemeente bepalen grotendeels het totale exploitatiesaldo, dat voor 2013 begroot is op € 233.000. Daarnaast ontvangt Dorpshuis Zwaagdijk een subsidie van € 23.352. In totaal € 256.000.

Bij de nieuwbouw van De Schoof is er actief gekeken om de kosten voor de gemeente terug te brengen; het gebouw wordt grotendeels casco opgeleverd. Voor inrichting van het gebouw en voor het plaatsen van een hellingbaan zoekt de Stichting sponsors. De Stichting was eigenaar van de oude Schoof, en wilde wel eigenaar van het nieuwe gebouw worden, dat is nu WHG geworden. Het is zinvol in de risico-analyse te onderzoeken of de gemeente juridisch eigenaar wordt, indien WHG in financiële problemen komt.

Bij de DAN verricht de gemeente het onderhoud. De eigenaarskosten voor onderhoud, belastingen en verzekeringen zijn wel opgenomen in de exploitatie van de Stichting Nibbik-UIT. Voor de DAN is er een bedrijfsplan gemaakt. Inmiddels is begin 2013 gebleken dat de stichting Nibbik-UIT jaarlijks een huur gaat betalen van € 103.000 en de jaarlijkse subsidie van de gemeente gaat € 111.000 bedragen. De begroting van de stichting Nibbik-UIT is hierdoor sluitend. In het bedrijfsplan is als variant aangegeven dat onderhoud door de stichting goedkoper kan zijn door het goedkoper inschakelen van bedrijven. Het bedrijfsplan bevat een structurele en sluitende opzet van de exploitatie van de dorpsaccommodatie als geheel en van de mogelijkheden van de pachter.

Voor de DAN wordt actief gekeken naar bezuinigingen op de stichtingskosten. De kinderopvang, die een kostendekkende opbrengst dient te hebben, is aanbesteed. Nu dit geen resultaat heeft opgeleverd, wordt nagedacht over een alternatieve invulling. Verder zijn de initiatieven, zoals grotere sportevenementen, van de exploitant mede bepalend voor de exploitatie. De gemeente draagt als eigenaar de kapitaallasten ad € 673.000. In het bedrijfsplan van mei 2011 is overwogen om het eigendom van de accommodatie voor een symbolisch bedrag over te dragen aan de stichting. De investeringslast zou dan in één keer ten laste van de reserves worden gebracht. Hier is niet voor gekozen.

In totaal komt de jaarlast op een bedrag uit van ca. € 700.000. In het raadsbesluit van 8 juni 2010 is besloten de lasten te dekken door aanwending van de reserves Leefbaarheid en Sportvoorzieningen voor een totaal van € 6 miljoen.

Voor een totaal overzicht van de financiële reserves en de exploitatie van de mfa's verwijzen wij naar bijlage 5.

Bijlage 1. Verantwoording onderzoek

Aanleiding onderzoek multifunctionele accommodaties

Het onderwerp mfa's heeft een groot maatschappelijk belang:

- de voorzieningen in mfa's zijn voor veel inwoners van belang;
- bundeling van voorzieningen kan leiden tot kostenverlaging ;
- bundeling van voorzieningen kan de toegankelijkheid voor meerdere inwoners vergroten en zo leiden tot een meerwaarde in kernen.

De RKC heeft als rol de raad met name te ondersteunen in haar kaderstellende en controlerende rol. De focus van dit onderzoek is daarom gericht op de kaderstellende rol van de gemeenteraad bij mfa's en het daarbij behorende beleid. Een overzicht van mogelijke en wenselijke kaders rond de ontwikkeling van mfa's kan bijdragen aan verbetering van de besluitvorming en evaluatie in relatie tot mfa's. Alle relevante beleidsterreinen zullen hierbij betrokken worden. In het jaarplan van de RKC Medemblik-Opmeer heeft de RKC een toelichting en motivatie gegeven voor de keuze "Multifunctionele accommodaties" als eerste onderzoeksonderwerp. Dit onderzoek raakt aan ontwikkelingen, onderzoeken en discussies die gaande zijn rondom de exploitatie van de dorpshuizen, daarom is goede afbakening en afstemming van belang.

Doelstelling

Het beoogde effect van dit onderzoek is te komen tot toegevoegde waarde en lerend vermogen voor de raad en het college. De RKC wil door dit onderzoek aanbevelingen doen aan de raad en/of het college ten aanzien van mfa's op de volgende gebieden:

- Mogelijkheden om het beleid, de samenhang en de invulling te verbeteren;
- Het leveren van een normenkader/handvatten aan de raad om haar kaderstellende rol in te vullen;
- De wijze van gebruik maken van eerdere ervaringen en evaluaties;
- De mogelijkheden om voorzieningen waarvoor de gemeente verantwoordelijkheid draagt onder te brengen in mfa's;
- De wijze van planvorming zoals verwerkt in beleidscyclus, raadsprogramma, begroting en jaarstukken;
- Opties om te komen tot een sluitende exploitatie.

De conclusies en aanbevelingen zijn niet alleen gericht op nieuw te bouwen mfa's – dat aantal lijkt in de nabije toekomst beperkt – maar breder toepasbaar voor uiteenlopende vraagstukken in de toekomst, waarbij het gaat om mogelijkheden voor gebruik van een gebouw voor meerdere voorzieningen. Het kan daarbij gaan om combinaties van voorzieningen op een verschillende beleidsterreinen: onderwijs, welzijn en zorg, kunst en cultuur, en sport en recreatie.

Probleemstelling en kernvragen

De probleemstelling luidt: verbeter het inzicht in en de invulling van de kaderstellende en controlerende rol van de raad bij de gemeentelijke verantwoordelijkheid voor mfa's. De kernvragen zijn:

- Welk beleid heeft Medemblik ten aanzien van mfa's, uit welke onderdelen bestaat dit (subsidiebeleid, WMO beleid, etc.) en hoe is de samenhang en invulling?
- Op welke wijze vervult de gemeenteraad haar kaderstellende rol in ten aanzien van mfa's?
- In hoeverre worden ervaringen (evaluaties) van eerder opgeleverde mfa's gebruikt bij de kaderstelling van nieuwe mfa's?
- In hoeverre is het vraagstuk van een sluitende exploitatie voor mfa's opgenomen in de kaderstelling bij mfa's?

- Heeft de gemeente alle/meerdere opties (naast subsidie, bruidsschat, coöperatie, collectieve voorzieningen, GR, stichting, commerciële exploitant etc.) onderzocht bij het vraagstuk van het verkrijgen van een sluitende exploitatie? (individueel of collectief)

De probleemstelling, de kernvragen en de casuïstiek, ofwel de specifieke mfa's voor nadere bestudering, worden uitgewerkt in deelvragen. Deze deelvragen hebben betrekking op:

- Doelstellingen, karakteristieken en functies van de mfa's;
- Uitwerking van kaderstelling en invulling raadsprogramma/programmabegroting;
- Adviezen, besluitvorming, informatieverschaffing bij totstandkoming en exploitatie;
- Afronding, evaluatie en ervaringen van mfa's en invulling nieuwe mfa's;
- Begripsvorming, opties, risico's en invulling van "sluitende exploitatie".

De antwoorden op de kernvragen hebben we eerst afzonderlijk geformuleerd. Voor de rapportage is de samenvatting hiervan verwerkt in hoofdstuk 1 Conclusies en aanbevelingen. Zij zijn opgenomen vanuit de volgende gezichtspunten:

- 1) Kaderstellende en controlerende taak raad
- 2) Transparantie gemeentelijk handelen en kwaliteit van het lokale bestuur.

Afbakening: wat is een mfa?

Afbakening is van belang om het onderzoek te richten, zodat de toegevoegde waarde van het onderzoek op efficiënte wijze bereikt wordt. De eerste vraag die beantwoord moet worden is: wat is een mfa? De definitie van een **mfa** die de provincie Noord-Holland hanteert is:

"Onder een **multifunctionele accommodatie** (mfa) wordt verstaan: een algemeen toegankelijke locatie in een dorpskern of wijk waarin (private en) publieke voorzieningen, al dan niet ondergebracht in één gebouw, gehuisvest zijn die de leefbaarheid binnen de gemeente in stand houden of bevorderen."

De definitie van de provincie geeft aan dat in een mfa meerdere maatschappelijke voorzieningen zijn samengebracht. Binnen dit onderzoek gaan we er vanuit dat dit gebeurt binnen één gebouw. Het kan dan gaan om combinaties van voorzieningen op verschillende beleidsterreinen: onderwijs, welzijn en zorg, kunst en cultuur, en sport en recreatie. Mfa's worden gekenmerkt door inhoudelijke én ruimtelijke samenwerking.

De RKC richt zich in dit onderzoek op accommodaties met meerdere maatschappelijke voorzieningen: mfa's en culturele centra. Daarbij kijken we specifiek naar vier mfa's: De Bloesem, Mfa Zwaagdijk, Dorpsaccommodatie Nibbixwoud (DAN) en Sociaal Cultureel Centrum De Schoof. In het onderzoek naar de Toekomst Dorpshuizen Medemblik worden 12 accommodaties als dorpshuis aangemerkt.

Uitwerking onderzoeksopzet

Wij hebben ons onderzoek uitgevoerd op basis van de Onderzoeksopzet Multifunctionele Accommodaties van 11 oktober 2012. Dit stuk is ter informatie gestuurd aan de raad, het college en de gemeentesecretaris en toegelicht in de commissie samenleving van 18 oktober 2012. We hebben ons onderzoek uitgevoerd conform het Onderzoeksprotocol van de RKC. De RKC heeft gekozen dit onderzoek zelf uit te voeren en heeft gebruik gemaakt van professionele inzichten op het gebied van kwalitatief onderzoek.

De onderzoeksmethode is een combinatie geworden van documentenonderzoek en interviews (zie bijlage 2). De RKC heeft de geïnterviewden vooraf de interviewvragen doen toekomen. Van de interviews zijn verslagen gemaakt en deze zijn voorgelegd en bevestigd door de geïnterviewden. Ook zijn bezoeken gebracht aan de mfa's en het Noord-Hollands Plattelandsparlement 2012 over dorpshuizen en kernraden bijgewoond.

Bijlage 2. Documentatie en begrippenlijst

Documenten

We hebben de volgende soort documenten in ons onderzoek betrokken:

1. Gemeentelijke documentatie zoals: beleidsdocumentatie, en informatie over de realisatie, exploitatie en beheer van de onderzochte mfa's;
2. Algemene bronnen om ons onderzoek te plaatsen binnen de landelijke ontwikkelingen en professionele kaders op het gebied van mfa's en maatschappelijk vastgoed.

Ad 1) Gemeentelijke documentatie

Beleidsdocumentatie Gemeente Medemblik

1. Nota accommodatiebeleid zoals vastgesteld in de raad (september 2009).
2. Collegevoorstel "Efficiency operatie welzijnsvoorzieningen", van zowel 9 maart 2010 (opdracht uitvoering onderzoek) als 2 november 2010 (rapportage).
3. Jaap de Knecht PRIMO nh (juni 2010). Efficiënte dorpshuizen.
4. Coalitieprogramma 2011-2014 "Vertrouwen in eigen kracht en verantwoordelijkheid" (januari 2011).
5. Kadernota subsidiebeleid (januari 2011).
6. Beleidskaders voor het accommodatiebeleid in de gemeente Medemblik (januari 2011).
7. Verordening voorzieningen huisvesting onderwijs gemeente Medemblik (januari 2011).
8. Beleidskaders voor het sportbeleid van de nieuwe gemeente Medemblik (januari 2011).
9. Beleidskaders voor het kunst- en cultuurbeleid gemeente Medemblik (januari 2011).
10. Raadsprogramma 2011-2014 (juni 2011).
11. Voorjaarsnota 2011 en Kadernota 2012-2015 (incl. wijzigingen raadsvergadering 14 juli 2011).
12. Beleidsregels Subsidies Gemeente Medemblik 2012 (oktober 2011).
13. Collegevoorstel "Beleidsregels subsidies 2012 (november 2011).
14. WMO Visie 2012-2014 Medemblik (2011).
15. Tracé-organisatieadvies (maart 2012) Toekomst Dorpshuizen Medemblik.
16. Voorjaarsnota 2012 en Kadernota 2013-2016 (mei 2012).
17. Concept nota Kernenbeleid (mei 2012) (definitief zie punt 23).
18. Beantwoording college op reacties kernenbeleid IO-12-05775.
19. Amendement "Exploitatielasten mfa's pagina 43" (juli 2012).
20. Herijking Welzijn Medemblik: kaderstellende notitie (augustus 2012).
21. Programma en Overzicht voorzieningen huisvesting onderwijs 2013 (2012).
22. Handleiding Leefbaarheidsplan, keukentafel methode, Gemeente Medemblik (2012).
23. Nota Kernenbeleid 2.0, Medemblik 2012-2015 inclusief Convenant Kernraden (2013).
24. Voorstel vaststellen kernenbeleid 2.0 (januari 2013).

Algemeen

1. Overzicht dorpshuizen en mfa's, opgesteld door S. Feenstra.
2. Gemeentegids 2012-2013.

MFA de Muiter

1. Akte van oprichting van Optisport Medemblik B.V. (31 augustus 2006).
2. Subsidieovereenkomst + Huur- en exploitatieovereenkomst (8 september 2006).
3. Optisport definitieve subsidieberekening (2012).
4. Meerjarenonderhoudsplan De Muiter.

MFA De Bloesem

1. Raadsbesluit "bouw van het multifunctioneel centrum in Bloesemgaerde te Wognum" (maart 2009)
2. Vastgoedbeheerovereenkomst (21 september 2011).
3. Huur – en exploitatieovereenkomst (21 november 2011).
4. Collegevoorstel Financiële afronding MFC De Bloesem (oktober 2012).
5. Meerjarenonderhoudsplan De Bloesem.
6. Magazine De Bloesem, ter introductie van het nieuwe mfc "De Bloesem".

MFA Zwaagdijk

1. Samenwerkingsovereenkomst Mfa Zwaagdijk (januari 2010).
2. Beheersovereenkomst Mfa Zwaagdijk (20 juli 2011).

Cultureel Centrum De Schoof

Geen specifieke documenten.

MFA DAN

1. Raadsbesluit "dorpsaccommodatie Nibbixwoud" (juni 2010).
2. Horeca ondernemers adviseurs (2010). Haalbaarheidsonderzoek horeca-exploitatie van de nieuwe dorpsaccommodatie te Nibbixwoud.
3. Tracé-organisatieadvies (2011). Nibbik-UIT, Bedrijfsplan dorpsaccommodatie.
4. Informatienota Raad, dorps- en sportaccommodatie Nibbixwoud (mei 2011).
5. Nieuwbouw Dorpsaccommodatie Nibbixwoud, Programma van Eisen (januari 2012).
6. Projectplan realisatie DAN (februari 2012).
7. Informatienota Raad, dorps- en sportaccommodatie Nibbixwoud (februari 2012).
8. Collegevoorstel, project Dorpsaccommodatie Nibbixwoud (februari 2012).

Ad 2) Algemene bronnen

1. Gemeente Heerhugowaard (2012). Collegebesluit BW 12-0413, Definitieve evaluatie exploitatie en beheer MFA De Horst 2011-2012 door Stichting Servicepunt voor Welzijn en Cultuur.
2. Gemeente Veenendaal (2010). Kader voor ontwikkeling Multifunctionele Accommodaties.
3. Gemeente Veenendaal (2012). Memo voor de Commissie Maatschappelijke Ontwikkeling: Ontwikkeling MFA in het Franse Gat.
4. Gemeentelijke Rekenkamer Nijmegen (2011). Onderzoek kwaliteit burgerparticipatie.
5. Ministerie van Financiën (2000). Handleiding Government Governance.
6. MOVISIE (2007). Bouwen aan samenwerking in mfa's.
7. Oberon/Rijksoverheid (2012). Brede scholen in Nederland, jaarbericht brede scholen 2011.
8. Planadvies-BarcC BV (2011), MFA-Barometer, Succesfactoren en valkuilen bij de realisatie van multifunctionele accommodaties. Obdam.
9. Programmaministerie voor Jeugd en Gezin. VNG, IPO, GGD Nederland, Actiz en MO-groep. Het Centrum voor Jeugd en Gezin. Den Haag.
10. Provincie Noord-Holland (2011). Uitvoeringsregeling multifunctionele accommodaties Noord-Holland 2009-2012.
11. Rekenkamer Maastricht (2008). Verbonden partijen gemeente Maastricht, analyse van de sturing en risicobeheersing door de gemeente Maastricht. (Inclusief een uitwerking van het begrip government governance als model.)

12. Rekenkamercommissie Medemblik-Opmeer (2012). Onderzoeksopzet Multifunctionele Accommodaties.
13. Vereniging van Kleine Kernen in Noord-Holland (2012). Nieuwsbrief 9 december 2012.
14. Willems, T., Hilgenga, E. en Schouten, C. (2008). Bouwen en beheren van multifunctionele accommodaties, werken aan samenwerking? Vastgoedrecht 2008 nr. 5.

Websites

1. www.bevolkingsdaling.nl/basisboek/kop_van_noord-holland.aspx
2. www.bevolkingsdaling.nl/basisboek/medemblik.aspx
3. www.binnenlandsbestuur.nl/bestuur-en-organisatie
4. www.kplusv.nl/kplusv-bollenmodel
5. www.noord-holland.nl/web/Tonen-op-Welzijn-en-Zorg/Bijeenkomst-Sponsoring-en-uw-accommodatie.htm
6. wetten.overheid.nl/zoeken_op
7. www.st-ab.nl/wetten/0725_Wet_op_het_primair_onderwijs_WPO.htm
8. www.st-ab.nl/wetten/0728_Wet_op_het voortgezet_onderwijs_WVO.htm
9. www.vng.nl/onderwerpenindex/jeugd/nieuws/stand-van-zaken-cjg-ontwikkeling

Belangrijkste afkortingen

AWBZ	Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten
bso	buitenschoolse opvang
CJG	Centrum voor Jeugd en Gezin
DAN	Dorpsaccommodatie Nibbixwoud
kdv	kinderdagverblijf
mfa	multifunctionele accommodatie
mfc	multifunctioneel centrum
psz	peuterspeelzaal
PvE	Programma van Eisen
RO	Ruimtelijke Ordening
WMO	Wet Maatschappelijke Ondersteuning
WPO	Wet op het Primair Onderwijs
WVO	Wet op het Voortgezet Onderwijs
WHG	Woningstichting Het Grootslag

Bijlage 3. Interviews

Op basis van de documentenstudie zijn 9 interviews gehouden. We hebben hiervoor interviewvragen opgesteld. Er zijn interviews gehouden met beleidsmedewerkers, een wethouder van de gemeente en met vertegenwoordigers van mfa's die betrokken zijn of zijn geweest bij het opstellen van beleid, het tot stand komen van mfa's, de exploitatie van mfa's of de toekomstmogelijkheden van mfa's. De volgende interviews hebben plaatsgevonden:

N°	Datum	Naam	Afdeling en rol/functie in Medemblik	Onderwerp
1	16 oktober 2012	S. Feenstra en J. Hagedoorn	Afdeling Welzijn: Beleidsmedewerker Accommodaties en Senior beleidsmedewerker Welzijn	Onderzoeksopzet, oriëntatie mfa's en informatieverzoeken.
2	6 november 2012	S. Feenstra en J. Hagedoorn	Afdeling Welzijn	Kernvragen, algemene vragen en casuïstiek.
3	8 november 2012	L.J. Zwagerman	Wethouder	Kernvragen, algemene vragen, en kaders.
4	26 november 2012	M. Postma en S. Feenstra	Afdelingshoofd RO, projectleider nieuwbouw De Schoof; afdeling Welzijn	De Schoof, algemeen, gebruik, strategie en beleid, beheer en exploitatie, financiën.
5	26 november 2012	J. Rood en S. Feenstra	Afdeling openbare werken; begeleiden bouw en financiën Mfa Zwaagdijk; afdeling Welzijn	Mfa Zwaagdijk, algemeen, gebruik, strategie en beleid, beheer en exploitatie, financiën.
6	27 november 2012	J. Schavemaker en S. Feenstra	Projectleider De Bloesem; afdeling Welzijn	De Bloesem, algemeen, gebruik, strategie en beleid, beheer en exploitatie, financiën.
7	3 december 2012	H.van Ophem, P. Schouten en B. Koopman	Voorzitter, penningmeester en secretaris Stichting Sociaal Cultureel Centrum De Schoof	De Schoof, algemeen, gebruik, strategie en beleid, beheer en exploitatie, financiën.
8	4 december 2012	T. Schouten en S. Feenstra	Beheerder Sport- en Wellness centrum De Bloesem	De Bloesem, algemeen, gebruik, strategie en beleid, beheer en exploitatie, financiën.
9	7 december 2012	J. Hagedoorn	Projectleider DAN	De DAN, algemeen, gebruik, strategie en beleid, beheer en exploitatie, financiën. Vragen de DAN via mailwisseling.
10	17 december 2012	R.C. Kroon en J.N.M. Oudeman	Voorzitter Stichting Mfa Zwaagdijk-Oost en voorzitter Stichting Zwaagdijker Dorpshuis	Mfa Zwaagdijk, algemeen, gebruik, strategie en beleid, beheer en exploitatie, financiën.
11	17 januari 2013	D. Kuipers	Wethouder	Onderzoeksresultaat in relatie tot Kernenbeleid

Bijlage 4. Overzicht van kaders van belang voor mfa's

A. Coalitieakkoord

- a) Subsidies harmoniseren en koppelen aan meetbare prestatieafspraken, waarbij de participatie van ouderen, jongeren en kwetsbare groepen wordt bevorderd.
- b) Voorop staat dat voorzieningen in alle kernen zoveel mogelijk in stand worden gehouden.
- c) Burgers worden pro-actief betrokken; dorps- en stadsraden spelen daarbij een belangrijke rol.
- d) Nieuw beleid wordt voorafgegaan door een korte kaderstellende nota die in de gemeenteraad wordt besproken en vastgesteld. De raad bepaalt het beleid.
- e) Er wordt gestart met de instelling van 3 servicepunten voor burgers: één in Andijk, één in Wervershoof, en één in Medemblik.
- f) Stimuleren van de vorming van brede scholen voor betere aansluiting op sport en cultuur en behoud van voorzieningen in de kernen.
- g) Faciliteren van kinderopvang.
- h) De gemeente geeft het goede voorbeeld op het gebied van duurzaamheid door in afspraken met woningcorporaties en projectontwikkelaars in te zetten op duurzaam bouwen.
- i) Het streven is het in stand houden van de sportaccommodaties. De coalitie wil actieve sportbeoefening voor jong en oud stimuleren.
- j) De mogelijkheden voor theater en kunst zullen worden gestimuleerd.

B. Raadsprogramma

- a) Doel: regelen van een goede overlegstructuur met de kernraden van iedere kern (zie E Kernenbeleid).
- b) Samen met kernraden opstellen van plannen voor leefbaarheid.
- c) Onderzoek overhevelen middelen naar schoolbesturen.
- d) Onderzoek bundeling van kindfuncties.
- e) Terugbrengen van aantal vestigingen bibliotheken.
- f) Onderzoek teruggave eigendom, slim besparen en nieuwe beheer en exploitatieopzet sportaccommodaties.
- g) Subsidies voor mfa's koppelen aan meetbare prestatieafspraken.
- h) Voor gemeentelijke gebouwen zal onderzoek plaatsvinden of er mogelijkheden zijn om het onderhoud van de gebouwen zoveel mogelijk over te dragen aan de gebruiker.
- i) Voor de bij de gemeente in gebruik zijnde gebouwen wordt gestreefd naar beperking van de energiekosten door het gebruik van duurzame energie en het uitvoeren van energiebesparende maatregelen.

C. Accommodatiebeleid

- a) De bestaande welzijnsaccommodaties worden in stand gehouden met oog op de gemeentelijke doelstellingen voor: a) activiteiten die samenhangen met het subsidiebeleid en de hieraan gerelateerde individuele beleidsterreinen b) activiteiten die vallen binnen de WMO.
- b) Welzijnsaccommodaties voldoen aan de randvoorwaarden voor participatie en toegankelijkheid.
- c) Zonder vrijwilligers zouden welzijnsaccommodaties niet bestaan. Vrijwilligers die een accommodatie beheren en in stand houden worden ondersteund.
- d) De gemeente kent een goede geografische spreiding van welzijnsaccommodaties.
- e) Welzijnsaccommodaties zijn laagdrempelig voor gebruikers. De tarieven voor het gebruik van de welzijnsaccommodaties liggen binnen onze gemeente op vergelijkbaar niveau.

- f) Dorpshuizen en mfa's bieden waar mogelijk ruimte voor een pachter.
- g) De subsidie aan een welzijnsaccommodatie kan niet ten goede komen aan para-commerciële activiteiten. Subsidie mfa's: Conform de lopende overeenkomsten en budgetsubsidie op basis van meerjarenafspraken over exploitatie en onderhoud.
- h) Onderhoud mfa's: blijft ongewijzigd. Het onderhoud van gemeentelijke gebouwen blijft de gemeente uitvoeren. De particuliere exploitant draagt zelf zorg voor het onderhoud. De woningbouwcorporatie speelt hier een rol in.
- i) Subsidie culturele centra: 1 cultureel centrum ontvangt een activiteiten subsidie; 2 centra draaien zonder gemeentelijke subsidie. Continueren huidige situatie.
- j) Onderhoud culturele centra: al het onderhoud wordt uitgevoerd in eigen beheer. Bij 1 cultureel centrum is de wens om bij het onderhoudscontract met wbc de Woonschakel aan te sluiten.

D. WMO Beleid

- a) Medeverantwoordelijkheid: meer samenwerking vrijwilligers- en professionele organisaties, samen werkplannen verwezenlijken (voorbeeld: Centrum voor Jeugd en Gezin). Dit kan plaatsvinden in mfa's.
- b) Goede basisinfrastructuur: alleen de basis en dit ook communiceren via onderdelen als een sociale kaart; de basis hiervoor is: een sluitend netwerk, geen overlap, dynamisch, vraaggericht en preventief.
- c) Regie bij de gemeente: van belang om duidelijk visie en standpunten kenbaar te maken.
- d) Het bewaken en verder vormgeven van de kwaliteit van de maatschappelijke ondersteuning. Daarbij spelen locaties, spreiding en toegankelijkheid een rol.
- e) Prestatieveld 1:
  - Beschikbaar stellen van ruimte en accommodatie voor verenigingen en inwoners.
  - Het bevorderen van bewonersparticipatie, vitaliteit en leefbaarheid in de verschillende kernen van de gemeente en deze in stand houden en verbeteren.
- f) Prestatieveld 3:
  - Het kan hierbij o.a. gaan om algemene voorzieningen, zoals (voldoende) informatiepunten: spreiding en toegankelijkheid.
- g) Prestatieveld 5:
  - Het bevorderen van bewonersparticipatie, vitaliteit en leefbaarheid in de verschillende kernen van de gemeente en deze in stand houden en verbeteren.
  - Het stimuleren van actieve sportbeoefening door gehandicapten, ouderen, jeugd en jongeren.

E. Kernenbeleid

- a) Door vroegtijdig informeren creëer je draagvlak voor beleid en een goede relatie tussen bestuur/gemeenschap. Effectieve samenwerking is het hoofddoel. Het kernenbeleid is middel om de diverse initiatieven op het gebied van leefbaarheid vorm te geven.
- b) De bestuurlijke organisatie wordt gekenmerkt door aandacht voor de kernen. Dit uit zich door een portefeuillehouder kernenbeleid, die verantwoordelijk is voor het kernenbeleid en bestuurlijk aanspreekpunt. De beleidsmedewerker is ambtelijk aanspreekpunt. De gemeente streeft naar optimalisering van de communicatie. Persoonlijk contact is daarbij essentieel. Agendapunten worden tijdig aangeleverd.
- c) De raadsleden bezoeken de aanwezige kernen tijdens hun openbare vergaderingen. Ook heeft het presidium maandelijks overleg met een kernraad om te horen wat er leeft en speelt in de kern. De raad kan de kernraden/ inwoners betrekken bij de oordeelsvorming over inhoud van beleid en evaluatie van bereikte resultaten. Dit in aanvulling op hun kaderstellende en controlerende taak.

- d) Kernraden worden door de gemeente gestimuleerd om een leefbaarheidsplan op te stellen. Van belang is de financiële vertaling van de leefbaarheidsplannen vanuit het leefbaarheidsfonds o.a. samen met de wooncorporaties.
- e) De gemeente wil waar nodig thematische uitwisseling van kennis en deskundigheid in samenwerking met alle betrokkenen (politie, kernraden, wooncorporaties, e.d.)
- f) Gebaseerd op het voorstel convenant "spelregels voor participatie" wil de gemeente samen de voorbereiding van beleid-, uitvoering- en beheerplannen concretiseren en de afspraken evalueren.

F. Subsidiebeleid

- a) De activiteiten en producten staan centraal, niet de instandhouding van een organisatie.
- b) Regierol gemeente; subsidie is een sturingsmiddel voor zelfredzaamheid en eigen verantwoordelijkheid.
- c) Er zijn uitgangspunten voor het subsidiebeleid vastgesteld zoals heldere procedures voor organisatie en activiteiten moeten ten goede komen aan de inwoners en waardering van vrijwilligers.
- d) Er zijn 6 soorten subsidies bepaald; waardering, activiteiten, budget, projectsubsidie, incidentele subsidie, en investeringssubsidie (doel investeringen in accommodaties met grondslag 40% subsidie, 40% lening, 20% eigen bijdrage).
- e) Subsidiesoorten voor professionele instellingen en vrijwilligersorganisatie; professionele organisaties krijgen een budgetsubsidie waarbij doelen, activiteiten en prestaties worden vastgelegd in een uitvoeringsovereenkomst tussen organisatie en gemeente.
- f) Beleidsregels voor zes beleidsterreinen: hierin wordt aangegeven voor welke doelen, met welke grondslagen en voor welke prestaties subsidies worden verleend.
- g) Subsidies professionele instellingen worden geïndexeerd, maar niet automatisch.
- h) Er is een overgangsregeling voor de harmonisatie van subsidies.
- i) Vrijwilligersorganisaties worden gesubsidieerd op basis van activiteiten.
- j) Voor de dorpshuizen, culturele centra en sporthallen zijn als specifieke beleidskaders genoemd :
- k) De dorpshuizen ontvangen een budgetsubsidie. Hieronder is Sociaal Cultureel Centrum De Schoof opgenomen.
- l) De sporthallen in de nieuwe gemeente worden beheerd en geëxploiteerd door professionele partijen, waar de gemeente overeenkomsten mee heeft afgesloten. Dit valt buiten het subsidiebeleid.
- m) De culturele centra (Bessie en Trefpunt) ontvangen een activiteitensubsidie.

G. Herziening welzijnsbeleid

- a) Collectieve (welzijn)voorzieningen worden ingezet om de vraag naar individuele voorzieningen te beperken.
- b) 'Vanuit het Welzijnsplein de wijk in':
- c) de regie over welzijn & zorg vindt plaats vanuit het Welzijnsplein Medemblik;
- d) de uitvoering van welzijn & zorg is georganiseerd op wijkniveau.
- e) Ruimte voor nieuwe initiatieven in de plaats van historisch gegroeide subsidiëring en bekostiging.
- f) Het profijtbeginsel wordt toegepast, waar mogelijk.
- g) Voorzieningen in de kern staan zo veel mogelijk op eigen benen.
- h) Digitalisering van producten en dienstverlening.
- i) Meer verantwoordelijkheid bij jongeren voor de eigen levensloop.
- j) Maatschappelijke organisaties worden ondersteund bij de verandering.

H. Onderwijs

Medegebruik van een schoolgebouw ten behoeve van onderwijs of educatie:

- a) Als er sprake is van een tekort aan huisvestingscapaciteit bij een school berekend volgens de richtlijnen en het bevoegd gezag van die school een aanvraag voor medegebruik of uitbreiding heeft ingediend.
- b) Als het bevoegd gezag van een school een aanvraag voor een andere huisvestingsvoorziening heeft ingediend en door medegebruik aan de behoefte aan huisvesting kan worden voorzien.
- c) Als er sprake is van tekort aan huisvestingscapaciteit bij een andere school of een instelling.
- d) Als er sprake is van leegstand in een lesgebouw van een school.
- e) Als er sprake is van leegstand in gymnastiekruimte van een school.

Medegebruik van een schoolgebouw voor culturele, maatschappelijke of recreatieve doeleinden:

- f) Als er sprake is van leegstand van een lesgebouw of gymnastiekruimte.
- g) Als de activiteiten zich verdragen met het onderwijs aan de in het gebouw gevestigde school.

I. Sport, kunst en cultuur

Sport

- a) Een zo hoog mogelijke sportdeelname door alle inwoners, extra aandacht voor de doelgroepen gehandicapten, ouderen, jeugd en jongeren, minder draagkrachtigen.
- b) Stimuleren van georganiseerde en ongeorganiseerde sportdeelname.
- c) Integraal sportbeleid, waarin sport niet alleen als doel maar ook als middel voor o.a. het WMO-beleid wordt ingezet.

Kunst en cultuur

- d) Identiteit: beleid aan de hand van thema's: regionale historie, dorpscultuur en water.
- e) Netwerk: door samenwerking verbindingen maken.
- f) Actieve en passieve deelname door 1) stimuleren van kunstbeoefening door en voor publiek en 2) uitingen van kunst in de buurt.
- g) Infrastructuur: 1) verenigingen leven van en door vrijwilligers, 2) uitingen op toegankelijke, geschikte en betaalbare podia.

J. Professionele inzichten

- a) Er is een actueel beleidskader ten aanzien van mfa's en doelen en instrumenten zijn hiervoor genoemd.
- b) Het beleidskader heeft kwaliteit in termen van eenduidigheid en helderheid in formulering.
- c) Er is duidelijkheid qua vormen van mfa's die de gemeente in de praktijk toepast.
- d) De kwaliteit van de uitvoering van trajecten door de gemeente is benoemd in termen van een duidelijk doel en de inzet van de juiste instrumenten.
- e) De gemeente neemt (ontwerp-)besluiten tot oprichting of participatie.
- f) De gemeente sluit met betrokken partijen in de uitvoering contracten af.
- g) De gemeente sluit met betrokken partijen een managementcontract af met budget- en prestatieafspraken.
- h) De gemeente heeft afspraken gemaakt over de verantwoordingsinformatie die moet worden aangereikt.
- i) De gemeente voldoet aan het Besluit begroting en verantwoording.
- j) De gemeente stuurt op basis van kengetallen.

Bijlage 5. Financiële reserves en exploitaties van mfa's

Reserves

In de programmabegroting 2013 zijn reserves voor de mfa's en kernen opgenomen:

- programma's 5 Onderwijs (De Bloesem en Mfa Zwaagdijk),
- programma 6 Cultuur en recreatie (De Muijer en DAN) en
- programma 7 Sociale voorzieningen (De Schoof en Kernenbeleid).

Dit levert het volgende overzicht op:	<u>1-1-2012</u>	<u>mutaties</u>	<u>31-12-2012</u>	<u>Mutaties</u>	<u>31-12-2013</u>
De Bloesem	6.062	(1.792)	4.270	(532)	3.738
Mfa Zwaagdijk	146	(146)	0	0	0
Mfa De Muijer	947	(413)	534	(197)	337
De Schoof	360	(360)	0	0	0
DAN	0	6.000	6.000	0	6.000
Kernenbeleid	140	142	282	0	282

De bestemmingsreserve De Bloesem is ter dekking van een deel van de totale lasten.

Voor Mfa Zwaagdijk was de reserve bestemd voor de realisatie van de mfa. In de nieuwe situatie is er geen reservering meer omdat de kapitaallasten nu voor rekening van WHG zijn.

Voor de Mfa De Muijer is de onttrekking bestemd ter dekking van een deel van de lasten. Met name het groot onderhoud en de exploitatiesubsidie zijn hierin bepalend. De kapitaallasten worden vooral gedekt door de algemene dienst van programma 6. Overigens is de bodem van de reserve voor De Muijer in zicht. In de meerjarenbegroting is dit reeds voorzien en zijn maatregelen getroffen om het structurele nadeel wat hierdoor ontstaat te dekken.

Voor de DAN is er een voorziening opgenomen van € 6 miljoen, opgebouwd uit de reserve Leefbaarheid voor € 4,5 miljoen en onttrokken aan de reserve Sportvoorziening Wognum van € 1,5 miljoen. In de programmabegroting is dit opgenomen onder programma 6 met omschrijving Centrumplan Nibbixwoud. De middelen worden pas aan de voorziening onttrokken vanaf het moment van in gebruik name van de accommodatie (2016).

Aanwending van deze reserves voor de mfa's is een bevoegdheid van het college.

De reserve kernenbeleid bedraagt per 1 september 2012 € 257.000. De reserve is gevuld door overschotten van leefbaarheidsbudgetten uit voorgaande jaren. In juni 2012 heeft de raad besloten om de reserve Stads- en dorpsvernieuwing samen te voegen met de reserve kernenbeleid. Met ingang van 2013 wordt de reserve kernenbeleid gevoed door niet bestede middelen uit het Kernenfonds. Voorgesteld wordt, in het kernenbeleid, aan de reserve kernenbeleid een maximum niveau vast te stellen van € 500.000. Vanuit de reserve kernenbeleid kunnen grootschalige projecten of initiatieven worden bekostigd. Aanwending van de middelen uit de reserve kernenbeleid is een bevoegdheid van de gemeenteraad.

Exploitatie en subsidies

Als we uitgaan van de begrote lasten voor 2013 en deze voor de Dan aanvullen met de verwachte exploitatie dan komen we op het volgende overzicht:

Dit levert het volgende overzicht op:	<u>Kapitaal-</u> <u>lasten</u>	<u>Exploitatie-</u> <u>lasten</u>	<u>Budget-</u> <u>subsidies</u>	<u>Huur-</u> <u>inkomsten</u>	<u>Totaal last</u>
De Bloesem	833	363	0	(412)	784
Mfa Zwaagdijk	0	233	23	0	256
Mfa De Muiter	167	321	0	(225)	263
De Schoof	0	81	130	0	211
DAN	673	175	0	(148)	700
<i>Totaal</i>	<i>1.673</i>	<i>1.173</i>	<i>153</i>	<i>(785)</i>	<i>2.214</i>

MFA De Bloesem

In 2009 stelde de raad een krediet ter beschikking van € 18.883.000. In 2010 is een tweetal subsidies ontvangen van de provincie voor in totaal € 800.000. In augustus 2011 is de Vastgoedbeheerovereenkomst en de Huur- en exploitatieovereenkomst gesloten met de exploitant Sport en Wellnes Center De Bloesem B.V., voor een periode van 10 jaar met een mogelijke verlenging met 5 jaar. De gemeente is eigendom van deze mfa en verhuurt deze voor een huur van € 175.940 (2012) per jaar. Daarnaast ontvangt de gemeente huren van de overige huurders.

De gemeente zal aan de exploitant jaarlijks een exploitatiebijdrage betalen ter compensatie van het eventuele negatieve resultaat van de exploitatie. Deze zal nimmer hoger zijn dan de hoogte van de door exploitant in enig jaar verschuldigde totaalprijs (belangrijkste bestanddeel is de huurprijs). Deze is opgenomen in de exploitatielasten.

In de begroting 2013 is vermeld dat de diverse exploitatiebudgetten die samenhangen met de ingebruikname van De Bloesem in de begroting juist zijn geraamd. Wel was op dat moment onduidelijk hoe hoog de totale investeringskosten van De Bloesem uitkomen. In het collegevoorstel van 30 oktober 2012 is de financiële afronding van De Bloesem opgenomen. In deze eindafrekening van De Bloesem is samengevat dat de jaarlijkse exploitatiekosten, zoals deze in de programmabegroting zijn meegenomen, met € 53.000 zullen dalen, als gevolg van het niet uitgeven van € 4,2 miljoen van het beschikbaar gestelde krediet. In bovengenoemd overzicht is dit verwerkt.

MFA Zwaagdijk

Voor de gemeente zijn de exploitatielasten van Mfa Zwaagdijk vooral bepaald door de huren aan de gebruikers: de St Jozef school, dorps huis Zwaagdijk en Berend Botje. De gemeente heeft deze huren ook gegarandeerd aan WHG en betaalt de huur rechtstreeks aan WHG. Samen met een klein bedrag voor verzekering en onderhoud zijn de totale kosten € 232.646 op basis van de begroting 2013. Daarnaast ontvangt Dorps huis Mfa Zwaagdijk een subsidie van € 23.352. De totale last voor de gemeente is € 256.000.

MFA De Muiter

Uitgangspunt is dat de gemeente ter dekking van het jaarlijks verwachte exploitatietekort van Optisport gedurende de gehele huurtermijn van tenminste 15 jaren vanaf 1 september 2006 een bijdrage zal leveren middels een jaarlijks te verstrekken subsidie. De hoogte conform de subsidieovereenkomst bedroeg voor het jaar 2006 € 148.000, 2007 € 345.000 en 2008 € 268.000 vermeerderd/verminderd met de uitkomsten van nader onderzoek.

Ingaande het jaar 2009 wordt de subsidie jaarlijks geïndexeerd. De subsidie bedroeg conform de jaarrekening in 2010 € 336.223 en in 2011 € 284.271. De berekening van de definitieve subsidieberekening 2012 (gebaseerd op kosten 2011) bedroeg € 291.894. Deze exploitatiesubsidie is opgenomen in de exploitatielasten. Daarnaast ontvangt de gemeente ook huur voor een bedrag van € 225.000.

Mfa de Mouter is geen nader onderwerp van onderzoek geweest en derhalve niet opgenomen in de tabel van paragraaf 4.2

Sociaal Cultureel Centrum De Schoof

In 2006 heeft de raad van Wervershoof besloten tot nieuwbouw. De gemeente draagt bij in de huisvestingslasten voor een bedrag van € 74.000 gereserveerd uit het project Westrand uit 2006. Deze is opgenomen onder de exploitatielasten. Daarnaast draagt de gemeente Medemblik bij door middel van een budgetsubsidie van € 130.000 (2013).

Dorpsaccommodatie Nibbixwoud

In de raadsvergadering van 8 juni 2010 is de raad akkoord gegaan met de realisatie van een dorpsaccommodatie in Nibbixwoud (DAN) en heeft o.a. een krediet van € 8.600.000 beschikbaar gesteld.

De gemeente Medemblik is eigenaar van het terrein waaronder het toekomstig gebouw van de dorpsaccommodatie. De gemeente verhuurt deze aan de Stichting Nibbik-UIT, die de dorpsaccommodatie zal beheren en exploiteren. De stichting Nibbik-UIT gaat de horecafunctie van het gebouw uitbesteden en de beheerstaken van het gebouw uitbesteden aan een pachter. De pachter ontvangt daarvoor een beheersvergoeding. Deze Stichting Nibbik-UIT (oprichting 1 januari 2012) bestaat uit vertegenwoordigers van de betrokken verenigingen en de gemeenschap. De gemeente Medemblik is (oktober 2012) bezig met de bestemmingsplanprocedure voor de realisering van een nieuw sportveldencomplex met dorpsaccommodaties in de kern Nibbixwoud.

In de begroting 2013 is opgenomen dat er risico's liggen in de RO-procedure (vertraging), of er een pachter voor de horeca gevonden kan worden (deze is inmiddels bekend) en of er een gegadigde is voor de kinderopvang (de tender heeft niet geleid tot een gegadigde). De verwachting is dat de dorpsaccommodatie in 2016 wordt gerealiseerd, waarbij de mogelijkheid bestaat op het gebouw op termijn uit te breiden met functies. Omdat oplevering in 2016 is gepland levert het voor de begrotingsjaren 2014 en 2015 een eenmalig voordeel op van ruim € 2,5 ton. De middelen die in deze jaren vrijvallen zijn de 'algemene dekkingsmiddelen' die de gemeente inzet voor de realisatie van de DAN.

Samenvattend

Er is een groot beslag van mfa's op de gemeentebegroting. De (voormalige) raden hebben de investeringen – vanuit hun eigen historie - goedgekeurd. De kapitaallasten die nu nog op de begroting drukken voor de Bloesem, DAN en De Mouter bedragen totaal € 1,7 miljoen.

Daarnaast zijn er exploitatiebijdragen vastgesteld voor De Mouter, De Bloesem en de DAN, en budgetsubsidies voor de dorpshuizen gevestigd in De Schoof en Mfa Zwaagdijk. De Schoof krijgt vanuit het verleden nog een jaarlijkse huisvestingsbijdrage.

Het totaal van kapitaallasten, exploitatiebijdragen, onderhoudskosten en subsidies (exclusief subsidies aan gebruikers/verenigingen) is ca. € 2,2 miljoen. Dit bedraagt 3% van de totale programmabegroting van 2013 ad € 79,1 miljoen.

Bijlage 6. Historische achtergronden van de mfa's

In deze bijlage worden de belangrijkste historische achtergronden gegeven van de individuele mfa's. Met deze historie zijn de conclusies en aanbevelingen en opmerkingen in hoofdstuk 1 beter te plaatsen, te begrijpen en op te volgen. Voor de volledigheid hebben wij ook Mfa de Muiter opgenomen, hoewel deze buiten ons onderzoek is gebleven.

MFA De Muiter

Mfa de Muiter is tot stand gekomen door de voormalige oude gemeente Medemblik. De gemeente heeft deze mfa in eigendom. In 2006 is de Subsidieovereenkomst en Huur- en exploitatieovereenkomst getekend met de exploitant Optisport Medemblik B.V., welke ten minste 15 jaar loopt tot en met 2021.

MFA De Bloesem

Mfa De Bloesem is officieel geopend in maart 2012. Het begon in 2002 in de voormalige gemeente Wognum met een initiatief door de Hieronymusschool en Kiddy World uiteindelijk gevolgd door de vaststelling van het uitgangsdokument Brede School "Binnen zonder kloppen" bij de Bloesem in 2006. In 2008 zijn discussies gevoerd met de commissie samenleving, informatieavonden met de raad geweest. Er is intensief overleg geweest met o.a. de toekomstige gebruikers en op constructieve wijze is de samenwerking vormgegeven in een raamovereenkomst. Na vele besprekingen, diverse raadsbesluiten en informatieavonden werd in februari 2009 het programma van eisen definitief vastgesteld. Er bleek tijdens een aanbestedingsprocedure in 2009 geen interesse te zijn van een commerciële exploitant.

MFA Zwaagdijk

Op 25 januari 2010 werd de samenwerkingsovereenkomst Mfa Zwaagdijk getekend door: de gemeente Wervershoof of diens rechtsopvolger, Woningstichting Het Grootslag, Stichting Katholiek Onderwijs (S.K.O.) de Dijken, Stichting Zwaagdijker dorps huis, Elan Kinderopvang Holding B.V. en Stichting peuterspeelzaal Duimelotje, gezamenlijk te noemen de partijen. De partijen zijn als volgt met elkaar verbonden:

- de gemeente Wervershoof had een budget gereserveerd voor de nieuwbouw;
- de SKO de Dijken had grond in eigendom, welke geschikt was voor de nieuwbouw;
- verhuur en onderhoud van gebouwen is een kerntaak van de woningstichting;
- de woningstichting krijgt de mfa in eigendom en verhuurt door aan gebruikers.

Partijen hebben besloten om een beheerstichting op te richten, genaamd De Stichting Mfa Zwaagdijk-oost. Op 20 juli 2011 is de beheerovereenkomst tot stand gekomen tussen SKO de Dijken, Stichting Zwaagdijker Dorps huis, Elan Kinderopvang en psz Duimelotje. De kostenverdeling is bepaald, de beheersopdracht aan de beheerstichting is uitgewerkt en het Besluitvormend Overleg (BO) is vormgegeven.

Op 16 september 2011 werd de mfa in Zwaagdijk-Oost geopend, in de gemeentelijke organisatie aangeduid als Mfa Zwaagdijk. De officiële naam is 'Over de Leek'

Sociaal Cultureel Centrum De Schoof

Sociaal Cultureel Centrum De Schoof bestaat al sinds de jaren 30 en heeft een lange historie. In 2006 heeft de raad van Wervershoof besloten tot nieuwbouw. De gemeente draagt bij in de huisvestingslasten gereserveerd uit het project Westrand uit 2006.

Bijlage 7. Overzicht vermeldingen mfa's

Bron document	Vermelding
Overzicht dorpshuizen /Mfa's (document van de Afdeling Welzijn, 2012)	<ul style="list-style-type: none"> • MFA De Bloesem. • MFA De Mouter. • Mfa Zwaagdijk: bestaande uit dorpshuis Zwaagdijk-Oost, sportzaal, basisschool en peuterspeelzaal. • Dorpsaccommodatie Nibbixwoud. • Cultureel Centrum De Schoof.
Gemeentegids 2012 - 2013	<ul style="list-style-type: none"> • (Multifunctioneel Centrum/sporthal) De Bloesem: sportscholen/fitesscentra, locatie bibliotheek Wognum, locatie Stichting Wognumse Muziekschool, locatie zaalvoetbalvereniging Wognum Nicols. • Multifunctioneel centrum De Mouter: sporthallen/sportzalen, theater (Stichting Bon-theater), locatie gymvereniging OSS, zaalaccommodatie (onder paragraaf Welzijn en Maatschappij). • Mfa Zwaagdijk: niet genoemd als mfa/mfc. • Dorpsaccommodatie Nibbixwoud: niet genoemd. • (Stichting) sociaal cultureel centrum De Schoof: culturele organisaties; jeugd- en jongerenwerk (stichting jongerenwerker Tineke Visser). De Schoof wordt <u>niet</u> genoemd onder Culturele Accommodaties. • Onder de paragraaf Welzijn en Maatschappij, categorie Gemeenschapscentra/wijkcentra staat Stichting dorpshuis De Nieuwe Haven Abbekerk. Hierin is o.a. gevestigd: medisch centrum, GG Prikpunt, bibliotheek, WonenPlus, peuterspeelzaal (psz), buitenschoolse opvang (bso), kinderdagverblijf (kdv), jongerencentrum en consultatiebureau.
Rapport Toekomst Dorpshuizen Medemblik (Tracé-organisatieadvies, 2012)	<p>Onder de 12 dorpshuizen die in dit onderzoek betrokken zijn bevinden zich Zwaagdijk-Oost en De Schoof. Eén van de conclusies van dit onderzoek is, dat deze accommodaties niet zonder subsidie geëxploiteerd kunnen worden. Van de overige 10 dorpshuizen zijn er: 7 met een gym/sportzaal, 5 met bibliotheek, 4 met bso, 2 met psz en 2 met kdv. In de Nieuwe Haven in Abbekerk zijn al deze 5 voorzieningen aanwezig, in De Vang (Benningbroek) zijn 4 van deze voorzieningen aanwezig en in het Centrum (Andijk) en De Werf (Hauwert) zijn 3 van deze voorzieningen aanwezig.</p>
Accommodatiebeleid (januari 2011)	<ul style="list-style-type: none"> • MFA in ontwikkeling De Bloesemgaerde. • MFA De Mouter. • Wervershoof: 2 gymzalen, onderdeel van het dorpshuis/mfa. • Dorpshuis Zwaagdijk.

Bijlage 8. Bestuurlijk wederhoor

1.2. Postuitvo. 2011 - 37413

Rekenkamercommissie (Rkc)

De heer H.G. Wokke

Postbus 7

1670 AA MEDEMBLIK

Uw kenmerk

Uw brief van

Ons kenmerk PU-13-37413

Zaaknummer Z-13-30403

Bijlage(n)

Doorkiesnummer 0229 856054

Verzonden

03 APR 2013

Behandelend ambtenaar Suzan Feenstra

Onderwerp reactie college op rapport Rkc

Geachte heer Wokke,

Wij hebben uw concept eindrapportage 'multifunctionele accommodaties' ontvangen en besproken in de vergadering van het college van burgemeester en wethouders van 26 maart 2013. In deze brief geeft het college een reactie op de rapportage.

Het college vindt het een zeer gedegen en bruikbaar rapport dat voor zowel het college als de raad handvaten biedt voor de toekomst. In het rapport wordt ook duidelijk dat er nog veel werk ligt op het gebied van MFA's en andere accommodaties in de gemeente. Onlangs heeft het college ook een besluit genomen over de herijking van het welzijnsbeleid. Net als in het rapport van uw Rkc speelt het voorzieningenniveau in deze notitie ook een grote rol. Een deel van de aanbevolen acties uit het rapport van de Rkc, wordt in het kader van de herijking al opgepakt. Voor wat betreft overige openstaande acties en het gestelde normenkader, wil het college ter voorbereiding op de commissievergadering, waarin het rapport besproken wordt, een concrete planning opstellen voor hetgeen het college en de organisatie in de toekomst gaan uitvoeren. Daarbij wil het college nog wel opmerken dat er op dit moment een knelpunt bestaat voor wat betreft de formatie in relatie tot het ambitieniveau dat in de notitie van de Rkc wordt nagestreefd. De activiteiten voortkomend uit de planning zullen daarom wat verder worden weggezet in de tijd.

Mocht u vragen hebben over het voorgaande neemt u dan gerust contact op met Suzan Feenstra, beleidsmedewerker welzijn. Zij is telefonisch bereikbaar via (0229) 85 60 54 of per email suzan.feenstra@medemblik.nl.

Met vriendelijke groet,

Burgemeester en wethouders van Medemblik,

De secretaris,

De burgemeester,

W. Sluis

F.R. Streng

Scan nummer 1 van 1 - Pagina 1 van 1

Postbus 43, 1650 ZG Woerden / telefoon (0229) 85 60 54 / fax (0229) 85 60 99 / info@medemblik.nl / www.medemblik.nl

Bijlage 9. Nawoord naar aanleiding van bestuurlijk wederhoor

De RKC heeft de nota van bevindingen voorgelegd voor ambtelijk wederhoor. De reacties zijn verwerkt en vervolgens is het concept eindrapport toegezonden aan het college van B&W voor bestuurlijk hoor en wederhoor. De brief van het college is opgenomen in bijlage 8.

De RKC wil haar dank uitspreken aan het college voor deze reactie op dit onderzoeksrapport "Multifunctionele Accommodaties". Het college gaat in haar reactie in op de genomen en te nemen maatregelen naar aanleiding van het onderzoek mede in relatie tot de concept notitie herijking welzijnsbeleid.

Algemeen

De RKC is blij te constateren dat het college vindt dat het rapport zowel voor het college als de raad handvatten biedt voor de toekomst. In het bestuurlijk wederhoor is aangegeven dat duidelijk is geworden dat er nog veel werk ligt op het gebied van mfa's. Wij vinden dat in het verleden al veel werk gedaan is, maar gezien de toekomstige ontwikkelingen het nodig is dat onze aanbevelingen worden opgepakt zodat mfa's optimaal bijdragen aan gemeentelijke doelstellingen. Blijkbaar geldt dit ook voor andere accommodaties, al hebben we hier geen specifiek onderzoek naar gedaan.

Acties

Het college geeft aan dat een deel van de acties uit het rapport van de RKC al in de notitie over de herijking wordt opgepakt. Wij adviseren de raad om duidelijkheid te krijgen welke acties dat zijn en hoe zij zijn opgepakt. Het college geeft voor wat betreft de overige openstaande acties aan dat zij, ter voorbereiding van de commissievergadering waarin dit rapport wordt besproken, een planning wil opstellen voor hetgeen het college in de toekomst gaat uitvoeren. Wij adviseren de raad om deze planning af te stemmen met de rangschikking van aanbevelingen van de RKC, zoals opgenomen in paragraaf 1.3 van het rapport. De raad kan dan bij verschillen tussen planning en rangschikking het college en de RKC om toelichting vragen. Indien gewenst kunnen nadere afspraken gemaakt worden, ook gezien het tempo van uitvoering van activiteiten en de inzet van middelen hiervoor. Wij geven hierbij de overweging om het gekozen tempo van realisatie van de aanbevelingen periodiek, bijvoorbeeld halfjaarlijks, te volgen en te evalueren.

Afsluitend

Wij adviseren de raad met name de aanbevelingen gericht op de kaderstellende en controlerende taak van de raad met elkaar te bespreken, om zo de uitvoering door de organisatie van de andere aanbevelingen effectief en efficiënt te maken.

Wij wensen dat het rapport en de besprekingen de inspiratie en reflectie bieden aan raad, college en overige betrokkenen om invulling te geven aan toekomstbestendige mfa's die in lijn liggen met het raadsprogramma.

De leden van de Rekenkamercommissie,

Henk Wokke (voorzitter)

Karin Cornet

Nelleke Domburg